

Utorak, 20. juni 2006.
Svedok Reynaud Theunens
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro. Gospodine Theunens, da vas podsetim da svečana izjava koju ste dali na početku svedočenja još uvek važi.

SVEDOK THEUNENS: Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala. Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ – NASTAVAK

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Theunens. Samo ću vas zamoliti, ako možete zbog vremenskog limita koji imamo da na moja pitanja, gde god to možete, odgovarate sa da ili ne. A tamo gde smatrate da imate potrebe da nešto objasnite, to slobodno učinite. Juče smo govorili o dokumentima koji se vode u ratnim jedinicama. I ako vam kažem da je operativni dnevnik, koji smo juče pominjali, zapravo dokument u koji se svakodnevno upisuju svi detaljni podaci o: naređenjima, aktivnostima, izveštajima i događajima u jednoj jedinici, da li biste se vi sa mnom složili?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u pitanju se spominju ratne jedinice. Ono što sam ja mogao da izvučem iz propisa JNA, pri tom mislim na dokazni predmet broj 397, a to je priručnik za bataljone JNA iz 1998. godine, to je u stvari ratni dnevnik koji sadrži takve informacije. A operativni dnevnik sadrži ne-ratne ili ne-napadačke aktivnosti.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ovde smo čuli i druga svedočenja, no dobro, to je vaše mišljenje. Vi ste prilikom izrade vaše ekspertize tražili da vam se na uvid daju operativni dnevnik i ostala dokumenta jedinica, koje ste proučavali, a posebno operativni dnevnik Gardijske brigade, je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, hteo bih da se vratim na prvi deo pitanja, jer se tamo kaže "to je vaše mišljenje". Ja ću sada da pročitam citat iz priručnika bataljona gde se kaže: "Ratni dnevnik, odnosno ratna knjiga da se vodi tokom čitavog rata. Svi značajni događaji i informacije se unose hronološki". Ja neću sada dalje da čitam ostatak pasusa, ali možete da pogledate pasus 114 dokaznog predmeta broj 397. Mi jesmo zatražili od Srbije i Crne Gore da nam dostave te dnevnike, međutim to još nismo primili.

Ukoliko želite, ja mogu da vam pošaljem datum i ostale podatke u vezi sa tim našim zahtevom.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, zaista mnogo vremena gubimo u odgovorima. Vi ste pomenuli da u Pravilu bataljona, je l' tako, se vodi ratni dnevnik? Da li sam dobro razumeo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U Pravilu bataljona pominje se šta je to ratni dnevnik, odnosno ratna knjiga. Ali ja nisam video uzorak toga kako on treba da izgleda. Mada mislim da sam takav uzorak video u onom Pravilu brigade iz 1984. godine, što je dokazni predmet broj 395.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ako vam kažem da se ratni dnevnik ne vodi, niti se ikada vodio na nivou bataljona, već viših jedinica puka i brigade, šta biste rekli na to?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U stvari, ja imam sličan zapis u svom izveštaju da je ratna knjiga u stvari ratni dnevnik. Svi dnevnicu se čuvaju i vode u svim jedinicama i komandama iznad nivoa bataljona, i to je na 60. strani engleske verzije u prvom delu mog izveštaja. Međutim, citat koji sam naveo dolazi iz Pravila bataljona JNA iz 1984. godine, u paragrafu 114, a to je u ovom predmetu poznato kao dokazni predmet broj 394.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Vratimo se... da se vratimo na ova dokumenta koja ste vi tražili radi izrade vaše ekspertize. I vi ta dokumenta niste dobili, odnosno niste pred sobom imali niz dokumenata koje smatrate relevantnim za svoju ekspertizu, je l' tako, a koji se odnose na Operativnu grupu Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mi smo dobili prvi svežanj dokumenata, mislim da je to bilo krajem 2002. godine ili početkom 2003. godine u kom je bilo 47 dokumenata. U većini se radilo o naređenjima i izveštajima Operativne grupe Jug, kao i Prve vojne oblasti. To su bili vrlo korisni dokumenti. Između ostalog, recimo, naređenje o prepočinjavanju iz Operativne grupe Jug. Ako se ne varam, to je bilo naređenje 446-1 od 21. novembra u 6.00 časova ujutro, dokazni predmet broj 420. Očigledno je da neki dokumenti nedostaju i ja sam, ponovo ću da kažem, pripremio jedan pregled svih naših zahteva za pomoć. I naročito, s obzirom na one odgovore koji su nekompletni ili i ne postoje kao odgovor. Ja sam i napisao da smo između decembra 2002. godine i maja 2006. godine došli do broja od 40 zahteva a nijedan odgovor nismo dobili ili nam je rečeno da takvi dokumenti ne postoje – iako su u nekim predmetima oni korišćeni od strane Odbrane kada su dovođeni vojni svedoci, a pominjani su i od vojnih svedoka tokom intervjuua. Prema tome, u nekim slučajevima ja sam dobio samo delimične odgovore. A očigledno je da postoje tih 40 zahteva koje smo mi poslali, a na koje mi nismo dobili zadovoljavajuće odgovore na naše zahteve.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, to ste nam juče sve lepo objasnili, a danas to ponavljate. Ja se bojim da ćemo doći u problem sa vremenom zbog toga. Ja sam vas jednostavno samo pitao da li ste imali sve dokumente u vidu ili niste. Moje sledeće pitanje: Da li vi zapravo smatrate da je vaša ekspertiza nepotpuna bez ovih dokumenata koje niste dobili od Ministarstva Odbrane, a posebno onaj deo koji se odnosi na aktivnosti vezane za Operativnu grupu Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da su dokumenti kojima sam imao pristup iz Operativne grupe Jug i Prve vojne oblasti, ti su mi dokumenti omogućili da steknem tačnu sliku o aktivnostima, a naročito u vezi sa situacijom rukovođenja i komandovanja u Operativnoj grupi Jug za ovaj period koji je relevantan za ovaj predmet.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Na stranici 6 vaše ekspertize, to je i engleska... znači i BHS je strana 6 i engleskog teksta strana 6. To je pasus 10 – govorite o... da se za vreme oružanih operacija mogu osnivati operativne grupe, taktičke grupe, radi lakšeg rukovođenja i komandovanja. Moje pitanje je: Da li se ove grupe formiraju kada formacijske jedinice nisu podobne za izvršenje određenog zadatka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u drugom delu mog izveštaja, na stranicama od 53 do 55 u engleskoj verziji, ja sam dao pregled operativnih i taktičkih grupa koje su bile osnovane u drugim delovima Hrvatske u toku operacija koje su tamo vođene. Ja sam iz ovih naređenja razumeo da operativne i taktičke grupe, a u slučaju Operativne grupe Jug, jurišni odredi i jurišne grupe osnovane da bi se zadržalo jednostarešinstvo ili jedinstvo komandovanja i kontrole. Jer vidimo da se ove operativne grupe sastoje od jedinica JNA, jedinica Teritorijalne odbrane Srbije, u nekim slučajevima i jedinice koje bismo mogli da nazovemo lokalnim srpskim TO jedinicama, kao i dobrovoljcima, pa čak i paravojnim jedinicama. Zbog veoma velike šarolikosti ovih jedinica, neke od njih nikada nisu zajedno delovale pre ovih borbenih operacija, pa su komandanti, najčešće se radilo o komandantima korpusa ili vojnih oblasti, smatrali da je potrebno da se osnivaju te operativne grupe na nižem nivou, dakle *ad hoc* grupe, kao što su: taktičke grupe, jurišni odredi i jurišne grupe. I samo da dodam još to, da kada kažem "paravojska", ja mislim na snage koje bi, kada se pogleda pravni okvir, mogle da se smatraju nelegalnim, tako da su to oružane snage koje nisu pod striktnom kontrolom vlasti koja im je dozvolila da nose i koriste oružje i učestvuju u vojnim operacijama.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, to ste objasnili u vašoj ekspertizi. Juče ste vrlo kratko i jezgrovito odgovarali mom kolegi na njegova pitanja. Ja vas molim da to učinite i kad vas ja pitam, s obzirom na vreme koje nam je ostalo. Recite mi molim vas, da li ćete se složiti sa mnom ako vam kažem da operativnu grupu formira komanda vojne oblasti, i po pravilu treba da pod sobom ima jedinicu jačine barem jednog korpusa kopnene vojske, što znači da bi on mogao biti ojačan s jednom ili više brigada?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je jedna od mogućnosti, časni Sude. Primere koje sam ja naveo zaista ukazuju na to da se iz Vojne oblasti osnivaju Operativne grupe. A na 54. stranici, ja govorim o Operativnog grupi 3 koju je osnovala Peta vojna oblast. A kada je reč o potčinjenim jedinicama, to varira u zavisnosti od operativne grupe. Ne mogu da vam dam precizan odgovor na to pitanje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li bi se u slučaju formiranja operativne grupe bila formirana i posebna komanda operativne grupe, ili bi komanda korpusa bila ojačana potrebnim brojem štapskih oficira da bi preuzela komandu nad ovom formacijom?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, one primere koje sam ja imao prilike da istražim, naročito Operativne grupe Jug, pokazuju da je u vezi sa Operativnom grupom Jug postojala već jedna operativna grupa pre dolaska Gardijske motorizovane

brigade. Ali ubrzo posle toga, prema ratnom dnevniku ove Gardijske motorizovane brigade, komanda, odnosno štab i drugi oficiri u komandi Gardijske motorizovane brigade bili su ti koji su preuzeli komandu nad Operativnom grupom Jug, a komandant Gardijske motorizovane brigade je postao komandant Operativne grupe Jug, koji je time zamenio prethodnog komandanta, Baju Bojata.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je prethodna Operativna grupa Jug pre dolaska Gardijske brigade, i nakon njenog dolaska u tih prvih osam dana, imala posebnu komandu koju je formirala komanda Prve vojne oblasti, posebnu komandu Operativne grupe, na čijem je čelu bio komandant Bajo Bojat?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, kao i svaka druga jedinica, Operativna grupa Jug je imala komandu. Na osnovu informacija koje sam ja imao prilike da vidim, ja ne mogu da utvrdim ko je osnovao komandu Operativne grupe Jug, i gde su ti oficiri koji su bili deo komande Operativne grupe Jug pre dolaska Gardijske motorizovane brigade u području Vukovara – prethodno bili.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ako vam kažem da nije bilo po vojnim pravilima moguće formirati operativnu grupu na nivou brigade, kojoj je pridodato nekoliko manjih jedinica, a posebno nije bilo moguće da komanda jedne brigade preraste u komandu Operativne grupe Jug, jer ona nije mogla imati dovoljno kapaciteta i osposobljenosti da vrši poslove komandovanja i rukovođenja operativnom grupom, šta bi vi rekli?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mogu da odgovorim na to pitanje dajući tri elementa odgovora. Kao prvo, general Života Panić, koji je nažalost umro pre dve godine, bio je komandant Prve vojne oblasti. I prema otvorenim izvorima, koje sam ja imao prilike da vidim, on je osnovao Operativnu grupu Jug. Po njegovoj oceni i odluci, kao komandanta, osnovana je Operativna grupa Jug, a Gardijska motorizovana brigada je bila ta koju je on odredio da preuzme komandu nad Operativnom grupom Jug. Drugi element je da uvidom u tu dokumentaciju JNA se vidi da Gardijska motorizovana brigada nije bila samo motorizovana brigada, već da je bila veoma jaka brigada. Na primer, imala je dva bataljona vojne policije, imala je veoma veliko ljudstvo i veoma modernu opremu, i čak se pominje u časopisu "Narodna Armija" tenk M-84 u sastavu Oklopnog bataljona Gardijske motorizovane brigade. Treći ili poslednji element koji bih hteo da pomenem, od dokumenata koje sam dobio, a koji je takođe uključen u moj izveštaj, i u njemu vidimo da je Komanda gardijske brigade i njen štab bilo...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... Molim vas, koncentrišite se na pitanje. Izgubićemo mnogo vremena. Ja vas pitam o komandi operativne grupe, i o pravilima o formiranju operativnih grupa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da bi gospodin Vasić trebalo da razume da je sastav jedinica taj koji će biti odslikan u komandi, i obrnuto. Ukoliko imate veliku jedinicu visokog kvaliteta, pri tom mislim na ljudstvo i opremu, očigledno je da će se to odslikati i na komandu te jedinice, bez obzira o kom se nivou govori: da li se radi o brigadi, korpusu ili nekoj drugoj jedinici. Prema tome, mislim da je to korisno reći. A treći element koji sam hteo da kažem, jeste da su novi oficiri bili pridodati Komandi Gardijske motorizovane brigade još pre nego što je ona preuzela komandu nad Operativnom grupom Jug. Pri tom mislim na pukovnika Pavkovića, a

takođe je tamo bio i pukovnik Tešić, ali nisam 100 posto siguran u ime poslednjeg, ali navodi se u mom izveštaju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Recite mi, da li se možete složiti sa mnom da ono što vi u svom izveštaju, u svojoj ekspertizi nazivate Operativnom grupom Jug, zapravo predstavlja privremenu formaciju koja ima sve attribute borbene formacije taktičkog, a ne operativnog nivoa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, hteo bih da naglasim da nisam ja taj koji je izmislio naziv "Operativna grupa Jug". Već iz dokumenata, koji su već ovde uvedeni u spis kao dokazi, pre nego što sam ja ovde počeo da svedočim, vidi se, na primer, da je pukovnik Mrkšić potpisivao naređenja koja je izdavao kao komandant Operativne grupe Jug. On to radi još uvek i 23. novembra u dokaznom predmetu broj 426, a to je izveštaj 500-1 Prvoj vojnoj oblasti. Mogli bi da raspravljamo o tome da li je to taktička jedinica ili operativna jedinica ili taktičko-operativna jedinica, ali s obzirom na moje razumevanje doktrine JNA ili Oružanih snaga SFRJ i principa rukovođenja i komandovanja, njihove funkcije i principe, razlika u ovom slučaju nije relevantna. Prema tome, da li se radi o taktičkoj, operativnoj ili strateškoj grupi, to nije relevantno u ovom kontekstu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li se možete složiti sa mnom da prilikom formiranja operativne grupe, komandant ove grupe ima samo privremenu komandu koju vrši na osnovu ovlašćenja koja mu prenosi onaj komandant koji formira operativnu grupu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ali kao što sam rekao, to ne menja ništa na stvari, kada je reč o njegovim zadacima i njegovoj ulozi kao komandanta, niti u pogledu njegovih funkcija komandovanja i rukovođenja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, naredba više komande o formiranju operativne grupe treba da da komandantu operativne grupe određeni obim komandnih naređenja, je li tako? Ovlašćenja, izvinjavam se.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je jedna od mogućnosti, časni Sude. Ja želim samo da kažem da smo mi 5. avgusta 2005. godine zatražili od Srbije i Crne Gore sva naređenja koja su SSNO ili Prva vojna oblast izdali, a koja se odnose na imenovanje pukovnika Mrkšića, kao komandanta Gardijske brigade za komandanta Operativne grupe Jug. I naravno da bi u takvom naređenju pronašli i informacije o ovlašćenjima pukovnika Mrkšića. Dobili smo odgovor 15. novembra 2005. godine, gde smo od srpsko-crnogorskih vlasti obavešteni da odgovor tek treba da usledi, a 3. novembra 2005. godine dobili smo sličan odgovor, i do danas nismo primili takvo naređenje. Da se sada vratimo na dokumentaciju u koju sam ja imao uvid, pri tome mislim na naređenja koja je potpisao ili izdao pukovnik Mrkšić između 8. oktobra i 23. novembra, kao i na izveštaje koje je slao svojim pretpostavljenima. Nemam utisak da je bilo ikakvih ograničenja...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR:... ovlašćenja njega kao komandanta za vreme dok je bio komandant Operativne grupe Jug.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ja vas molim da se skoncentrišete na moja pitanja. Moje je pitanje bilo: Šta sadrži naredba o formiranju? Nisam vas pitao za dalje. Molim vas, odgovarajte na moja pitanja.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da nije od pomoći da ja dam neki hipotetički odgovor o tome šta bi trebalo ili šta bi moglo da bude uključeno u jednu takvu naredbu. Ja prosto samo dajem odgovore koji se odnose na pitanja o kojima se ovde govori.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li se možete izjasniti koji su bili ciljevi i zadaci Operativne grupe Jug kao privremene borbene formacije? I da li se to jedino može videti iz naređenja o njenom formiranju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, pošto nemamo to naređenje o formiranju Operativne grupe Jug, ja ne mogu da kažem šta se nalazilo u tom naređenju. Ali u mom izveštaju, u drugom delu, na stranici 61, na vrhu stranice govori se o značaju Vukovara, i to na osnovu intervjua sa generalom Životom Panićem.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Značaj Vukovara je značaj Vukovara, a ja sam vas pitao za ciljeve i zadatke. No, u redu. Recite mi, da li bi po pravilima operativna grupa trebala biti rasformirana nakon izvršenja određenog zadatka, pošto je to *ad hoc* jedinica?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, zaboravio sam da dodam jedan element. Očigledno je da svaka naredba za operaciju operativne grupe ili neke jedinice u okviru operativne grupe, obuhvataće i zadatke iz kojih će se videti šta ta niža jedinica treba da radi. Da odgovorim na ovo pitanje. Da, operativna grupa treba da bude rasformirana, ali to je u ovlašćenju komandanta koji je osnovao Operativnu grupu Jug. A iz onih dokumenata koje sam ja pregledao, pominjem ovde dokazni predmet... dokument od 23. novembra, Operativna grupa Jug još uvek postoji 23. novembra 1991. godine, a to je dokazni predmet broj 426. Izvinite.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Jeste li videli naređenje o rasformiranju Operativne grupe Jug i da li ono postoji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To nisam video, časni Sude. Ali ako je komandant Operativne grupe Jug 23. novembra još uvek potpisivao izveštaj i to ga potpisao kao komandant Operativne grupe Jug, onda je očigledno da je ta grupa još uvek postojala 23. novembra 1991. godine. U protivnom, on bi to potpisao kao komandant Gardijske motorizovane brigade - u ovom slučaju, ili sa nekim drugim zvanjem.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U svojoj ekspertizi rekli ste da velika borbena dejstva izuzetno složena... da su izuzetno složena, i da zahtevaju detaljno planiranje i uzimanje u obzir faktora koji na svakom sledećem nivou komandnog lanca postaju sve kompleksniji. Da li nam onda, da li se onda može reći da je odlukom komandanta Prve vojne oblasti - da komanda brigade bez ojačanja postane komanda Operativne grupe Jug, i da komanduje jedinicom šireg sastava, dovodi tu komandu u situaciju da ne može efikasno da obavlja dodeljene zadatke?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu javnih izjava generala Panića, recimo, u njegovom intervjuu u seriji BBC-a "Smrt Jugoslavije" (Death of Yugoslavia),

posle događaja, čini se... ili poruka koju je on slao je da je Gardijska motorizovana brigada bila poslata zbog toga što je bila jako kvalitetna jedinica, dok druge jedinice koje su bile poslate u taj kraj nisu bile u stanju da izvrše zadatak koji je prema Životi Paniću, bio taj, citiram "da se oslobodi Vukovar". Iz ličnog dosijea generala Mrkšića, o kome smo kratko govorili juče, vidi se da je bilo uneto i to na koji način je on vršio komandu Operativne grupe Jug, i mislim da je tu dobio jako pozitivnu ocenu. Ja nisam naišao ni na jedan dokument u kome se kaže da general Mrkšić ili neko drugi iz Operativne grupe Jug ili Prve vojne oblasti, Gardijska motorizovana brigada ili neka od njenih jedinica ili komandi - nisu u stanju da izvrše svoj zadatak, ili da imaju teškoća u izvršenju zadatka.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Govorili ste u svojoj ekspertizi o teritorijalnoj odbrani. Da li ćete se složiti sa mnom da se štabovi teritorijalne odbrane nikada ne prepočinjavaju, i da se prepočinjavaju samo jedinice teritorijalne odbrane, koje se nakon obavljenog zadatka vraćaju pod komandu štabova teritorijalne odbrane? To ne piše u vašoj ekspertizi, nego vas pitam: Kakvo je vaše mišljenje o tome - o prepočinjavanju štabova teritorijalne odbrane?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, o doktrini se govori u prvom delu. U drugom delu govorim o prepočinjavanju jedinica Teritorijalne odbrane. Međutim, mislim da je važno da se naglasi, a to sam i pokušao da uradim u mom izveštaju, da jedinice za koje se kaže da su bile Teritorijalna odbrana i koje su funkcionisale pod komandom Operativne grupe Jug, a posebno tu mislim na Levu Supodericu i Petrovu goru nisu jedinice... to nisu jedinice teritorijalne odbrane onako kako je to bilo prvobitno zamišljeno u doktrini Opštenarodne odbrane.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja sam vas gospodine Theunens pitao o prepočinjavanju štabova teritorijalne odbrane: Da li je moguće prepočiniti štab Teritorijalne odbrane? Da ili ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne mogu da vam odgovorim sa da ili ne na ovo pitanje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A kako mi možete odgovoriti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa skrenuo bih vašu pažnju na prvi deo mog izveštaja. Počecu sa stranicom 92. To je peti deo, gde govorim o organizaciji teritorijalne odbrane pre 1991. godine i njenoj strukturi. Pitanje rukovođenja i komandovanja u vezi sa teritorijalnom odbranom spominju se...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Izvinjavam se, stvarno se izvinjavam gospodine Theunens, ali ja sam vas pitao jednostavno za štabove Teritorijalne odbrane. Ne za rukovođenje i komandovanje u aspektu republičkog ili... ili pokrajinskog rukovođenja teritorijalnom odbranom. Znači, jednostavno je pitanje: Da li se štabovi Teritorijalne odbrane mogu ili ne mogu prepočinjavati? Recite da li znate, ne znate, da ili ne? Da li možete sada da odgovoriti ili ne možete - da ne gubimo vreme?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, ja bih želeo da vam pomognem, ali meni bi bilo od pomoći kada biste razjasnili da li govorimo o jedinicama koje su bile poznate kao teritorijalna odbrana, i koje su delovale u Vukovaru u oktobru i novembru 1991. godine i

pre toga, ili o teritorijalnoj odbrani koja je postojala u svakoj od republika i autonomnih pokrajina pre izbijanja neprijateljstava u Hrvatskoj.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Theunens. Preći ćemo dalje, jer će nam vreme isteći. Na stranici 119 BHS verzije vaše ekspertize, engleska verzija stranica 110, citirali ste naređenje komandanta... komande Operativne grupe Jug kojim određuje formiranje komandnih mesta u skladu sa naređenjem Prve vojne oblasti.

ADVOKAT VASIĆ: To je inače dokazni predmet 374.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Mene interesuje da... da li je komandantima mesta naređeno da u izvršenju svog zadatka postupaju po odgovarajućim pravilima za garnizonsku i kasarnsku službu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako. Želim da napravim jednu ispravku u transkriptu – to je na strani 10.443: kad se kaže "komandna mesta" to ne bi trebalo na engleskom da bude "command post", nego "town commands" - razlika je velika. A odgovor na pitanje gospodina Vasića je – da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ne radi se gospodine Theunens ovde o komanda... komandi grada, nego o komandama mesta - o komandantu komande mesta. To je u BHS verziji jasno, i to vas ja pitam. Recite mi, da li je jedna od dužnosti komandanta komande mesta da reguliše red, službu i disciplinu u tom mestu, i o tome upoznaje starešine jedinica i ustanova, koje se privremeno zadržavaju u mestu njegove komande?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, obezbeđivanje reda i discipline je zadatak svakog komandanta. Obezbeđivanje reda i discipline u jedinicama je zadatak operativnog komandanta. Dakle, mislim tu na komandanta jedinice, od najvišeg do najnižeg nivoa. A informisati komandante svih jedinica koje prolaze kroz to područje koje je pod njegovom komandom, ne razumem baš sasvim šta mislite. Nije mi baš sasvim jasno kako bi komandant grada mogao da ih informiše. Ja to vidim malo drugačije, izvinite.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, vi ste vojni ekspert. Ja vas pitam: Na ove obaveze u vezi sa pravilima o garnizonskoj i kasarnskoj službi, da vam kažem, to je tačka 83 ovih pravila. Znači, nije u pitanju informisanje, u pitanju je jedna kompletna delatnost komande u smi... u, u, u, u svrhu uspostavljanja discipline i obav... i pravila postupanja na nivou mesta i upoznavanja svih jedinica koje dođu na tu teritoriju sa tim pravilima. Da li ste upoznati s tim?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam odgovorio na to pitanje. Ako govorimo o dokaznom predmetu broj 384 - tu se govori o komandantima grada, jer ovde u paragrafu broj 4 Mrkšić kaže: "Imenujem za komandante grada Vukovara komandante jurišnih odreda za delove grada unutar njihove operativne zone". I želim da dodam pri samom kraju kaže: "sprečiti svako zlostavljanje stanovništva kao i neovlašćeno ulaženje i pretrese stanova i kuća". To dakle ide dalje od dužnosti komandanta garnizona.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Recite mi da li po pravilima garnizonske i kasarske službe, komandant propisuje red, disciplinu i službu u zatvoru i pritvoru na teritoriji komande mesta? To je "Pravilo oružanih snaga", tačka 83?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, teško mi je da odgovorim na to pitanje, jer nemam ovde "Pravilo oružanih snaga", odnosno dokument za koji se ovde kaže da je Pravilo oružanih snaga. Nemam to ovde pred sobom. Mislite na Zakon o službi u oružanim snagama iz 1984. godine... izvinite iz 1985. godine, ili na neki drugi dokument.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ne, gospodine. Mislim na Pravilo službe oružanih snaga ali... u kojem je regulisana kasarska i garnizonska služba. Na to pravilo mislim, ali... idemo dalje. Da li bi se složili sa mnom da je komandant Operativne grupe Jug u svom redovnom borbenom izveštaju strogo pov. 431 od 19. jedanaestog 1991. godine, koji je dokazni predmet 418, inače, izričito naveo da je svojim naređenjem strogo pov. 349-1, odredio za komandante mesta Ovčara, Jakubovac i Grabovo potpukovnika Mišović Slobodana, a po njegovom izlasku iz zone odgovornosti, što je bilo 17. jedanaestog 1991. godine, postavljen je potpukovnik Vojnović Milorad?

prevodioci: Primedba prevodioca: Prevodioci nisu uspeli da čuju ime zbog brzine izgovaranja. Hvala.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da. Rekao sam da je ovim naređenjem nakon... postavljen za komandanta mesta Mišović Slobodan, a nakon njegovog izlaska iz zone odgovornosti, 17. jedanaestog 1991. godine, postavljen je potpukovnik Vojnović Milorad.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da časni Sude, sećam se tog naređenja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom da je potpukovnik Vojnović Milorad, kao komandant mesta Ovčara, Jakubovac i Grabovo, imao iste odgovornosti kao i ostali komandanti mesta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, Vojnović bi imao iste odgovornosti kao i drugi komandanti mesta, odnosno lokalni komandant, na osnovu naređenja koje je Mrkšić... koje je izdala osoba koja ga je imenovala.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Potpukovnik Vojnović je svojim naređenjem strogo pov 32-1 od 20. jedanaestog ovo svoje ovlašćenje, kao komandant mesta, konkretno za mesto Ovčara, preneo na kapetana prve klase, čije ime ovde ne možemo spomenuti, ali vi znate na koga se odnosi u izveštaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, poznato mi je to naređenje pukovnika Vojnovića. Ali isto tako, poznata mi je i činjenica da je jedinica tog kapetana bila pretpočinjena Gardijskoj motorizovanoj brigadi mnogo ranije. To se spominje u ratnom dnevniku Gardijske motorizovane brigade. Ali, ako ne mogu da pogledam taj ratni dnevnik, ne mogu da vam kažem kada je to tačno bilo. To je bilo ili 5. oktobra ili 5. novembra. Nisam siguran.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Možda ćemo se kasnije baviti ovim. Ja ću vam pokazati ako bude bilo vremena jedan izveštaj od 16. novembra, iz koga se vidi da ova jedinica pripada 80. brigadi u to vreme, ali na to ćemo se vratiti. Da li se možete složiti sa mnom da je komandant Operativne grupe Jug svojim naređenjem 439-1 od 20.

jedanaestog 1991. godine, što je dokazni predmet 419, ponovo upozorio komandante mesta u zoni odgovornosti Operativne grupe da preduzmu sve potrebne mere za potpuno funkcionisanje vojne vlasti, u skladu sa svojim prethodnim naređenjem od 9. jedanaestog 1991. godine, a kojim ponovo podvlači potrebu sprečavanja svakog maltretiranja stanovništva i svih drugih osoba na teritoriji Komande mesta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude. Čak i ako nemam to naređenje ovde preda mnom, to se spominje na stranici 112 na engleskom. Kao što smo već juče rekli, kad smo razgovarali o funkcijama rukovođenja i komandovanja, izdavanje naređenja, odnosno davanje zadatka, što je ista stvar - je jedna stvar, a verifikovanje sprovođenja - to je druga stvar - to je funkcija kontrole.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je u ovom naređenju koje smo spomenuli 439-1 od 20. jedanaestog, komandant Operativne grupe Jug naredio da se izvrši evakuacija bolesnih i ranjenih iz vukovarske bolnice, ne pominjući ratne zarobljenike kao posebnu kategoriju? Broj naređenja je 439-1.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, to je dokazni predmet broj 419. Ovde stoji u naređenjima izdatim podređenim jedinicama: "Istovremeno evakuisati i transportovati civile, ranjene i bolesne iz bolnice u Vukovaru". O tome se govori na stranicama 97 i 98 drugog dela mog izveštaja na engleskom jeziku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, to je dokaz... dokazni predmet 419, i u njemu piše... da se... znači... Da li se iz ovog može zaključiti da komandant Operativne grupe Jug nije naredio nikakve postupke prema ratnim zarobljenicima iz vukovarske bolnice?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li je pitanje ograničeno na ovo naređenje ili je to generalno pitanje?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pitanje se odnosi na ovo naređenje o kome govorimo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, upravo sam pročitao da je pukovnik Mrkšić naredio da se istovremeno evakuišu i transportuju civili, ranjeni i bolesni iz bolnice u Vukovaru.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Na strani... U svojoj ekspertizi ste naveli naređenje strogo pov. 464-1, koje je 21. jedanaestog potpisao načelnik štaba Operativne grupe Jug Miodrag Panić. To je dokazni predmet 422, koje se poziva na naređenje Prve vojne oblasti strogo pov. 115-151 od 20. jedanaestog. Da li ste, da li nam možete reći, da li ste vi videli sadržinu ovog naređenja Prve vojne oblasti ikada?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislite naređenje 115-151 Prve vojne oblasti od 20. novembra?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da je to među naređenjima koja smo zatražili od Srbije i Crne Gore, ali ih nismo dobili. Mislim da je to bilo u jednom od paketa dokumenata koje ste vi pripremili za unakrsno ispitivanje svedoka Tužilaštva, vojnih svedoka koji su se ovde pojavili pre mene. Ja sam to pročitao, ali ne znam tačno šta je u njemu. Ne sećam se.

prevodioci: Prevodioci mole da malo sporije postavljate pitanja zbog prevoda.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala. Potruđiću se.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ako vam kažem da je to informacija, a ne naređenje, da li vam to osvežava pamćenje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Prema mom shvatanju 115-151 je naređenje. Tako se to spominje u dokaznom predmetu broj 422, odnosno u naređenju 464-1 koje je izdala Operativna grupa Jug 21. novembra u 6.00 časova ujutro. Potpisao Panić.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom da načelnik štaba po uputstvu o radu komandi i štabova, potpisuje naređenje samo u odsustvu komandanta, i da je on tada u funkciji komandanta?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, tačno je da je načelnik štaba takođe i zamenik komandanta i da može, na primer, da potpisuje naređenja i druge dokumente u odsustvu komandanta. Međutim, ja nisam uspeo da utvrdim da li činjenica da je komandant odsutan, takođe skida s njega komandnu odgovornost. Na osnovu doktrinarnih dokumenata JNA, o čemu smo govorili juče...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ne govorimo o komandnoj odgovornosti, govorimo o funkciji. Da li potpisuje u odsutnosti komandanta, i da li u tom slučaju on vrši dužnost komandanta? Ne govorimo o komandnoj odgovornosti uopšte.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, to je tačno. Ali želeo sam da razjasnim da li zamenik komandanta, odnosno načelnik štaba preuzima sve dužnosti komandanta.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, molim vas...

ADVOKAT VASIĆ: Ja bih molio da nam se na ekran stavi dokazni predmet 375? To je ratni dnevnik 80. brigade, i da nam se pokaže unos za 19. jedanaesti u 18.00 časova?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, u ovom delu ratnog dnevnika 80. brigade...

ADVOKAT VASIĆ: Malo uvećajte, molim vas, ovaj donji deo stranice? To je znači unos za 19. jedanaesti u 18.00 časova. Ja bih zamolio samo da to bude na... engleska verzija, s obzirom da veštak treba da pročita šta tu piše, odnosno da se složiti s ovim što ću ja pročitati.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Tu stoji gospodine Theunens, da: "U prepodnevnom časovima zatvorene ustaše odvežene su u zatvor u Sremskoj Mitrovici. Borbe se vode samo u rejonu bolnice, gde se očekuje predaja preostalih članova ZNG i MUP-a, njih oko 200, pa je naređeno..." - Ratni dnevnik, upis 19. jedanaesti u 18.00 časova.... "...pa je naređeno da se bude pripravnno oko organizovanja čuvanja zatvorenika". Da li smatrate da je ovo naređenje... 19... 19 jedanaesti u 18.00 časova.

TUŽILAC WEINER: Časni Sude, izvinjavam se, ne znam da li je tehnički problem. Mi nemamo ovde taj dokument o kome se govori. Ne znam da li ostali to imaju?

SUDIJA PARKER: Ne, ne. Niko ga još nema. Izgleda da gledamo pogrešan datum. Sada smo prešli, čini mi se, na 19 novembar.

SVEDOK THEUNENS: Ja ovde na ekranu vidim 10. novembar.

SUDIJA PARKER: Evo, sada dobijamo pravi datum.

ADVOKAT VASIĆ: 19. novembar u 18.00 časova. Evo ga. To je taj upis.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li smatrate da je ovakvo naređenje moglo poteći iz komande Operativne grupe Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, na osnovu ovog unosa, može da se pretpostavi da je izdato naređenje. Međutim, to ne mora nužno da bude slučaj. Jer evo ovde što mogu da pročitam na engleskom jeziku stoji na kraju rečenice: "I onda je dogovoreno da se pripremi organizovanje..." i onda kosa crta "bezbednosti zatvorenika."

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, samo sekundu. Mi smo oko ovog već vodili diskusiju pred časnim Sudom, i utvrdili smo da ovde ne stoji "dogovoreno organizovanje", nego stoji da je "naređeno". Mislim da smo to raščistili, jer je relevantna BHS verzija teksta.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Gospodine Vasiću, vi ste sami juče pokrenuli pitanje toga da na mene utiču izjave svedoka i druga svedočenja. Ja sada pokušavam da ovaj dokument iščitavam samo u svetlu onih dokumenata koje imam pred sobom, i ne pokušavam da uračunam u to šta su i drugi svedoci o tome govorili ili nisu govorili. Ja ne čitam ništa drugo nego ono što vidim u transkriptu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja vas razumem, ali vi čitate englesku verziju koja je prevod zvanične BHS verzije, u kojoj piše "pa je naređeno", tako da tu nije stvar u iskazima svedoka. Ali idemo dalje. Da li bi logika linijsko-štabskog sistema rukovođenja upućivala na zaključak da bi ovakvo naređenje u budućem postupanju prema zarobljenicima, izdato od strane komande, pokazivalo odgovoran stav komande u vezi sa pravilnim postupanjem prema ratnim zarobljenicima, ove komande koja je izdala ovakvo naređenje, ako bi to mogla biti komanda Operativne grupe Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa bilo bi od pomoći kada bismo imali tačan engleski prevod. Ali u svakom slučaju, ako je naređenje izdato, onda bi prema principu

jednostarešinstva, to naređenje trebalo da izda komanda Operativne grupe Jug svojim podređenim jedinicama.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, do sada ste već premašili svoje vreme deset minuta. I moram da vam kažem da je sada kraj.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Ja bih zamolio samo da postavim još četiri pitanja. To je sve.

SUDIJA PARKER: Imamo ograničen broj sati u toku jednog dana, gospodine Vasiću. Ukoliko vi budete uzeli za sebe dodatno vreme, to onda znači da na kraju gospodin Lukić opet neće imati dovoljno vremena. Ja jednostavno moram da budem nepristrasan prema svima. Ukoliko postoji jedno pitanje za koje mislite da je veoma važno, onda to pitanje možete da postavite.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, hvala vam, jer je ovo pitanje upravo u vezi sa ovim prethodnim a mislim da je to vrlo važno za... za... za... ovo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li smatrate da je u skladu sa ovim naređenjem od 19. jedanaestog u 18.00 časova, koje smo sada pomenuli i koje je upisano u ratni dnevnik, postupao i potpukovnik Vojnović, kada je izdao naređenje koje ste vi naveli u svom nalazu na strani 100 engleske verzije, i na strani 108 BHS-a, po kome se traži da se odrede smene stražara radi čuvanja zarobljenih pripadnika ZNG-a i MUP-a, i koji je u tu svrhu angažovao oficire komande brigade i četu vojne policije 80. brigade?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, na osnovu beležaka koje su sada pročitane, ja ne mogu da utvrdim po kom je osnovu komandant brigade, to jest Vojnović, tražio rotaciju oficira.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nije to rotacija, to su smene za čuvanje, ali nema veze.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja imam još mnogo pitanja za ovog svedoka, ali imajući u vidu ovaj vremenski limit, nažalost, ovde moram da završim. Ja se nadam da ću preko mog veštaka moći ostala pitanja da razrešim koja ovde nisu razrešena. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Vasiću. Gospodine Boroviću, izvolite?

ADVOKAT BOROVIĆ: Dobar dan, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT BOROVIĆ

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobar dan svedoku. Ja sam advokat Borivoje Borović, branilac Miroslava Radića. Juče ste odgovarajući na pitanja rekli da ste citirali, između ostalog, i knjigu generala Kadijevića. Tamo ste pomenuli da on iznosi da su

ciljevi, između ostalog, u Hrvatskoj - JNA predstavlja ulogu koju je imala armija, sačinjavalo oslobađanje srpskog življa od paravojnih hrvatskih formacija i deblokada kasarni, kao što je i kasarna u Vukovaru, je l' tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, dva cilja koja je upravo pročitao gospodin Borović su samo dva od više ciljeva koje je naveo Kadijević u svojoj knjizi. O tome se govori na stranicama 6 do 11 mog izveštaja. Ja mogu da ulazim u detalje ako hoćete, ali mislim da je dovoljno što sam naveo na kojim se stranicama to spominje. Jer, Kadijević takođe spominje druge ciljeve, kao što je na primer, oslobađanje srpskih teritorija.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Moje pitanje glasi: Na osnovu čega ste vi zaključili u svom nalazu da se uloga armije svela na učvršćivanje srpske, a dodatno objasnite šta znači u zagradi (srbijske) kontrole nad delovima hrvatske teritorije? Da li biste bili ljubazni da nam to objasnite - šta ste mislili?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To sam zasnovao na onome što je Kadijević napisao u svojoj knjizi, i na izjavama koje su davane 1991. godine, na dokumentima nastalim 1991. godine koje su izdali Kadijević i Adžić, a koji se spominju u tom delu mog izveštaja. Ako želite mogu da citiram ono što je pisao Kadijević. Na primer, on govori o dve faze sukoba. Možda bi trebali sada da se ograničimo...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Mogu li da vas pitam ne[to, gospodine Theunens? Prihvatam, ali bojim se da ni ja neću imati vremena. Moje pitanje glasi: Gde ste pronašli u intervjuima, u knjigama, da se uloga armije svela na učvršćivanje srbijske kontrole nad hrvatskom teritorijom? Da li razlikujete termine "srpska" i "srbijska", koji postoje u vašem nalazu? Prvo, da li biste bili ljubazni da kažete tu razliku?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li vi to meni postavljate gramatičko pitanje da objasnim kakva je razlika između "srpska" i "srbijska" ili tražite od mene da pomenem citat iz Kadijevićeve knjige koji zapravo potkrepljuje ovu analizu?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U vašoj analizi vi koristite oba termina. Dakle, ne da razlučimo gramatičku grešku, već vi kažete "srpske", a u zagradi "srbijske" kontrole. Da bi Pretresnom veću bilo jasnije i Odbrani, recite u čemu je razlika između "srpske" i "srbijske" kontrole? To su vaši termini, jer tako u vašem nalazu piše? Paragraf 18 na 8. strani prvog vašeg dela.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vi zapravo na nešto drugo upućujete. Ja sada razumem vaše pitanje, i izvinjavam se što nisam odmah razumeo. Dakle, dakle "srpski" odnosi se na Srbe izvan Srbije, a "srbijski" se odnosi na Srbe u Srbiji. I ako se dobro sećam, to je nešto što sam pronašao u knjizi David Owena u uvodu knjige "Balkanska odiseja" (*Balkan Odyssey*) gde on zapravo jadikuje nad tim kako su ljudi koji govore o događajima u bivšoj Jugoslaviji neznalice.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. E sad vi nama recite kakva je to "srbijska kontrola" trebala da bude uspostavljena na hrvatskoj teritoriji, kao što ste zaključili u svom nalazu, ili se radi o greški?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako se radi o grešci, mora da je greška u prevodu, časni Sude, jer u prvom odeljku drugog dela... a koji se odnosi na promenu

ciljeva i zadataka Oružanih snaga SFRJ u toku sukoba u Hrvatskoj. U potparagrafu (d) pišem: "Uloga JNA je pretvorena iz uloge nekoga ko je trebalo da posreduje između zaraćenih strana, u ulogu strane koja treba da stvara i kontroliše srpske teritorije u onim delovima Hrvatske..." ti delovi, izvinite, " Da Srbi..." a zatim se u zagradi kaže "Srbijansko vodstvo podrazumeva Srbe". Ja sam to zasnovao na jednom citatu iz Kadijevićeve knjige, stranica 0036-2713 u engleskoj verziji, gde se govori o drugoj fazi operacije u Hrvatskoj i gde, između ostalog, on kaže: "U tesnoj saradnji sa srpskim pobunjenicima, sva područja u Hrvatskoj su, osim onog dela u zapadnoj Slavoniji, bila oslobođena". Ovo uključuje otprilike jednu trećinu teritorije bivše Republike Hrvatske. I on daje više informacija, ali mislim da je ovo dovoljno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja, upravo sada mislim da to uopšte nije dovoljno. I vi niste objasnili, niti ste odgovorili na moje pitanje - šta je mislio pod pojmom "srbijanska kontrola", jer ste govorili o oslobađanju teritorija u Hrvatskoj. Idemo dalje. Drugo pitanje: U vreme sukoba u Vukovaru, rekli ste da su oružane snage Jugoslovenske narodne armije bile dužne da poštuju propise o primeni pravila međunarodnog ratnog prava u Oružanim snagama SFRJ iz 1988. godine, je li tako? Da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, prvo bih hteo da kažem nešto o komentaru gospodina Borovića - da to nije dovoljno. U mom izveštaju, ja takođe citiram knjigu Borisava Jovića "Poslednji dani SFRJ", gde on takođe opisuje evoluciju Vrhovne komande i kako je to delovalo na ciljeve JNA. A što se tiče drugog dela pitanja, ja sam juče govorio o onome što je pomenuto u odeljku 7 prvog dela izveštaja, gde prvo citiram Zakon o opštenarodnoj odbrani iz 1982. godine, član 93. To je dokazni predmet broj 392. U tom članu se kaže: "U toku borbenih aktivnosti, pripadnici oružanih snaga..." dakle ne samo JNA, nego i teritorijalne odbrane, a i bilo kojih drugih ljudi koji se prime u Oružane snage, "...moraju u svakom trenutku i u svim okolnostima da se pridržavaju zakona međunarodnog ratnog prava o ratovanju i da obezbede humano postupanje..." izvinjavam se prevodiocima "...prema ranjenim i zarobljenim neprijateljima, isto i prema civilnom stanovništvu, kao i da se pridržavaju drugih odredbi ovog zakona koji je u saglasju sa Ustavom i zakonom". Takođe smo juče govorili i o članu 53 srpskog zakona o oružanim snagama iz 1985. godine, a zatim i o propisima iz 1982. godine, u onom delu koji se odnosi na međunarodno pravo i ratno pravo u Oružanim snagama SFRJ. To je dokazni predmet broj 396. I s obzirom na pregled tih dokumenata u mom izveštaju, ja sam razumeo da su ta pravila i ti propisi važili u Vukovaru tokom oktobra i novembra 1991. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pošto ste se vratili na... i citirali ste Jovića, kao odgovor na moje prethodno pitanje, nisam video da ste citirali Borisava Jovića u smislu da je transformacija Jugoslovenske narodne armije bila takva da je prerasla u srpsku armiju. Molim vas budite ljubazni, gde je taj citat? Ako ga imate, da ga čujemo ovde na Sudu. Ako ga nemate, da odgovorite na ovo drugo pitanje. Taj konkretan citat da se... da je Jugoslovenska narodna armija, s obzirom na svoju ulogu, pretvorila u srpsku armiju, da se transformisala u srbijansku armiju. Gde to piše? Ili nemate taj citat?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, citat zapravo glasi, ja mislim da ću to morati da pročitam od početka pasusa. To je u...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinjavam se, ali nemam ceo dan. Da, ali piše li igde u tom citatu da se transformacija JNA svela na ulogu srpske, odnosno srbijanske armije? Da li ima to ili nema? Jer ovo... vrtimo se oko jednog pitanja već 10 minuta. Je l' ima to ili nema?

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, to je zbog toga što vi niste dobro razumeli odgovor koji je svedok dao. Jer on nije rekao ono što vi sada njemu predočavate i zbog toga imamo ovo odlaganje. Treba malo pažljivije da slušate njegov odgovor.

ADVOKAT BOROVIĆ: Veoma sam pažljiv, časni Sude, i nisam dobio odgovor. Hvala. Idemo dalje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dakle, Jugoslovenska narodna armija je bila dužna da poštuje propise koje ste vi citirali, kao i uredbe i ratifikovane humanitarne sporazume: Hašku konvenciju (The Hague Convention), Ženevsku konvenciju (Geneve Convention) i tako dalje, je l' tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno časni Sude. I samo da dodam kratko da na stranicama 119 do 121 u drugom delu, u engleskoj verziji, takođe govorim o memorandumu o sporazumevanju, koji je potpisan između strana u sukobu i Međunarodnog Crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) 27. novembra 1991. godine, kada je potpisan. To je po Pravilu 65ter dokument broj 607, što me ponovo podsetilo...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, ali vi namerno trošite moje vreme.

ADVOKAT BOROVIĆ: Ja se izvinjavam časni Sude što prekidam svedoka.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Sve, ovi propisi... Jer, moj smisao pitanja nije da citirate sve propise. Videli smo u nalazu. Ja prihvatam da je taj deo nalaza potpuno tačan. Nego sam samo hteo da idemo dalje. Moje pitanje je konkretno... To važi sve za Jugoslovensku narodnu armiju, sve konvencije, svi propisi koje ste vi citirali, i ja sam saglasan. Moje pitanje glasi: Hrvatske oružane i paravojne formacije, u periodu o kome govorimo, po kojim oni propisima tada deluju i odgovaraju? Da li su to propisi SFRJ iz 1988. godine? To je moje pitanje bilo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, juče je objašnjeno da je cilj mog izveštaja bio analiza uloge i operacija Operativne grupe Jug u oktobru i novembru 1991. godine, a takođe sam napomenuo da moj izveštaj nije analiza Hrvatskih snaga ili... odnosno snaga koje su delovale na hrvatskoj strani. Prema tome, ne mogu da vam odgovorim na ovo pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ: Samo časni Sude u... nije ušlo pitanje da su to propisi SFRJ iz 1988. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da su iz Teri... napisali ste u svom izveštaju da su iz Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske otišli ne-srbi, iz razloga zato što nisu priznavali SFRJ, JNA, pa je ista postala srpska Teritorijalna odbrana, što je u suprotnosti sa propisima. To vi tvrdite. Moje pitanje glasi: Ako su izašli ne-Srbi, i ako ne priznaju SFRJ - nisu želeli da učestvuju u snagama Jugoslovenske narodne armije, pitanje za vas: Da li se to zove oružana pobuna ne-srba, u tom trenutku? I da li je to bilo po postojećim pravilama tada krivično delo?

TUŽILAC WEINER: Prigovor, časni Sude. Ovo pitanje prevazilazi ekspertizu ovog svedoka o vojnim stvarima.

SUDIJA PARKER: Mislim da je pošteno da se dozvoli takvo pitanje, gospodine Weiner. Možete da nastavite, gospodine Boroviću.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja sam svestan vremenskog ograničenja, ali mislim da gospodin Borović nije tačno citirao ono što sam ja napisao, jer o tome je bilo reči na 27. i 28. stranici, u drugom delu engleske verzije. Neću sve da citiram da bismo uštedeli vreme, ali sam u pravu kada govorim o lokalnim srpskim teritorijalcima: "Lokalna srpska Teritorijalna odbrana u Hrvatskoj sastoji se od jedinica koje su formirali lokalni Srbi od postojeće Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske u onim područjima gde su imali većinu ili znatnu manjinu. U nekim područjima sukoba, postojeće jedinice Teritorijalne odbrane Republike Hrvatske postale su *de facto* srpske..." *de facto* je označeno, "...zato što su ne-srbi napustili Teritorijalnu odbranu" i to je ono što je gospodin Borović pročitao, " ili da ne-srbi ne priznaju više vojsku SFRJ i da prestaju njihovu saradnju sa JNA". Prema tome, da li je to što su ne-srbi učinili vojna pobuna ili nije, za to bi bila potrebna posebna studija, jer opet ponavljam da je moj izveštaj fokusiran na OG Jug i snage koje su delovale pod komandom i rukovođenjem OG Jug, i ja nisam govorio o stvaranju...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Srpske oružane snage - to ne piše. Tada ne postoje srpske oružane snage. Postoji Jugoslovenska narodna armija, je li tako? "Da ne priznaju Jugoslovensku narodnu armiju". Ali, u svakom slučaju, gospodine Theunens, pitao sam vas: Ovo što su radili ne-srbi, da li je to bila oružana pobuna?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mogu da dam dva elementa kao informaciju. Kao analitičar ja bih hteo da vidim dokumente iz kojih bih mogao da proučim formiranje tih snaga koje su, po gospodinu Boroviću, izvršile oružanu pobunu. A po mom saznanju, oružana pobuna je pravni koncept. Prema tome, mislim da ja nisam u potpunosti kvalifikovan da o tome izvlačim zaključke. Međutim, mogao bih da analiziram stvaranje tih snaga i njihovu strukturu, organizaciju, ali da li je to predstavljalo oružanu pobunu, to bi morao neko drugi da kaže.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Da li vam je poznato na osnovu kojih propisa su formirane hrvatske paravojne snage, koje se zovu: zenge, HOS, domobrani, o čemu postoje pisani i tragovi i preko svedoka u ovom krivičnom predmetu? Da li vam je to poznato ili nije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, da bismo uštedeli na vremenu, ja samo da kažem ukratko da se ovaj izveštaj ne bavi formiranjem snaga na hrvatskoj strani, pa prema tome, ne mogu da odgovorim na to pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Pošto su u Teritorijalnoj odbrani Vukovara ostali Srbi, samo Srbi, kao što vi kažete, moje pitanje glasi: Šta je tu u suprotnosti sa postojećim propisima hrvatskim i ko krši u stvari te propise? Da li je to u suprotnosti što su Srbi ostali u Teritorijalnoj odbrani Vukovara po postojećim propisima u Hrvatskoj, ili nije?

TUŽILAC WEINER: Ja ponovo stavljam prigovor, časni Sude. On ga sada pita o kršenju hrvatskih zakona.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, gospodin Weiner je ovde tehnički u pravu. Ja sam pokušao da vam dam što više prostora, međutim, mislim da ste sada prešli granicu.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Sledeće pitanje: U vašem izveštaju gospodine Theunens, iznosite različite tvrdnje u smislu razloga zbog kojih se formiraju operativne grupe, taktičke grupe i JOD-ovi, jurišni odredi. Koji su po vama osnovni razlozi formiranja tih privremenih sastava, ukratko? I da budem konkretan, da li su razlozi za to kada se proceni da formacijske jedinice nisu pogodne za izvršenje zadatka, a ne kao što vi kažete, zbog realizacije subordinacije i jednostarešinstva? Čemu vi dajete prednost od ove dve strane istog pitanja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, gospodin Borović govori o tvrdnjama... ili da ja nešto tvrdim u mom izveštaju. U prvom delu izveštaja, u engleskoj verziji na stranicama 96 do 100, ja citiram više propisa Oružanih snaga SFRJ u kojima se daju definicije za: operativne grupe, taktičke grupe, jurišni odredi i jurišne grupe. A tu se takođe i objašnjava zbog čega takve *ad hoc* formacije mogu da se osnivaju. Sada ću da citiram dokument iz 1990. godine. To je radna verzija dokumenta o Teritorijalnoj odbrani, nosi broj 400, po Pravilu 65ter. Govori se o objedinjavanju akcija svih snaga na ratištu ili delovima ratišta, i to kroz komandovanje strateškim grupama. Te strateške grupe su na višem nivou od operativnih grupa, ali to me dovodi do odgovora na pitanje. Ali, na osnovu moje analize - operativne grupe, taktičke grupe i tako dalje, formirane su zato da bi se obezbedili principi rukovođenja i komandovanja, dakle jednostarešinstva, jedinstva komande i obaveza da se sprovede odluke, i zapravo su se sprovodile da bi funkcije rukovođenja i komandovanja mogle da se izvode na što bezbolniji način.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Gospodine Theunens, upravo sam vas to pitao – da li je bio razlog subordinacija i jednostarešinstvo, ili je razlog zato što formacijske jedinice nisu bile pogodne da izvrše konkretne zadatke? Pitao sam vas znači na samom početku – jedno ili drugo, ili mislite da je oboje? Pošto po stavu Odbrane ovaj drugi razlog, to jeste, zbog realizacije subordinacije i jednostarešinstva ne stoji u vojnom doktrinarnom smislu, pa vam saopštavam stav Odbrane - da to ne može da stoji. Da li ostajete i dalje kod tog stava, ili prihvatate da je glavni razlog zato što formacijske

jedinice nisu bile pogodne za izvršenje zadatka? Mislim da to nije teško pitanje. Ako može malo kraće da odgovorite?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam već odgovorio na to pitanje časni Sude. Na osnovu pregleda dokumenata kojima sam ja imao pristup - koji su jedna velika kolekcija dokumenata Oružanih snaga SFRJ i doktrinarnih propisa i instrukcija, kao i konkretnih naređenja i izveštaja iz Prve vojne oblasti i Operativne grupe Jug, koji su se odnosili na oktobar i novembar 1991. godine - Operativna grupa Jug bila je osnovana da bi se primenjivali principi komandovanja i rukovođenja. Konkretno, zato što je postojala velika šarolikost snaga koje su učestvovala na strani JNA u operacijama u to vreme. Ja sam ih već pomenuo. Imali smo jedinice JNA, zatim jedinice Teritorijalne odbrane Srbije, dobrovoljce, i jedinice koje su opisivane kao jedinice Teritorijalne odbrane lokalnih Srba, koje su u stvari bile delimično vezane za ove dobrovoljačke jedinice. A hrvatsko područje Operativne grupe Jug, zajedno sa jurišnim odredima i jurišnim grupama u nižim ešalonima, bio je najadekvatniji način da se obezbedi da se principi rukovođenja i komandovanja primenjuju u takvoj situaciji.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. To je vaš odgovor. Sledeće pitanje: Da li razlikujete pojmove "sadejstvo" i pojam "saradnja", kada je u pitanju funkcija koordinacije? Da li biste bili ljubazni da nam kažete da li znate razliku između ta dva pojma?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Koordinacija, časni Sude je funkcija komandovanja i rukovođenja, i to je definisano na 42. stranici u engleskoj verziji mog izveštaja u prvom delu. Saradnja nema nikakve implikacije za rukovođenje i komandovanje. Citirao sam iz dokaznog predmeta broj 394 , paragraf 111, da bude jasno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pitanje je glasilo: Da li znate u Jugoslovenskoj narodnoj armiji šta znači sadejstvo, a šta znači saradnja? I da li sadejstvo predstavlja organizaciju unutar Oružanih snaga, a saradnja - između komandi i jedinica Oružanih snaga i opštenarodne odbrane? Je li to tačna tvrdnja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam shvatio da se u sistemu opštenarodne odbrane saradnja odnosila u prvom redu na odnose između JNA i drugih elemenata koji su učestvovali u opštenarodnoj odbrani, kao što su civilna odbrana ili lokalne civilne vlasti, dok je koordinacija, kao što sam objasnio, funkcija komandovanja i rukovođenja, koja se primenjivala ne samo unutar određene komande, recimo, unutar brigade - kada dva bataljona trebaju da izvrše napad, komandant brigade onda može da izdao naređenje tim bataljonima da koordiniraju akciju, kako bi obezbedio da kada napreduju u napadu istovremeno i zatvore eventualni nepokriveni prostor. A koordinacija se svakako odnosi na onaj slučaj gde se borbe odvijaju uz vazдушnu podršku, kao i kada komandant koordinira jedinicama pod njegovom komandom i susednim jedinicama koje na primer nisu pod njegovom... ili, ono što hoću da kažem... jer nije sasvim jasno. Ako susedne jedinice...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinjavam se. Predugo. Da li pod koordinacijom značite... podrazumevate sadejstvo? Ako je tako, onda smo završili - i dali ste tačne odgovore. Ja sam pitao, ne koordinacija i saradnja, već sadejstvo i saradnja? Saradnju ste

dobro objasnili, a ovo što sad govorite – koordinacija, da li je to sadejstvo i... pošto je to tačno, ako mislite na sadejstvo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu mog pregleda dokumenata o doktrini, koordinacija ne podrazumeva uvek sadejstvo, ali bih to morao da proverim. Ja sam video taj izraz "sadejstvo", ali ne uvek u kontekstu koordinacije. Video sam to i u drugim kontekstima u propisima JNA.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu hvala. Idemo dalje. U stvari pauza. Ne idemo dalje, nego idemo dalje na pauzu. Hvala.

SUDIJA PARKER: Sada ćemo napraviti pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, izvolite?

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Pitanje: Da li je bataljon osnovna združena taktička jedinica pešadije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, Časni Sude, to je osnovna združena taktička jedinica na... U stvari, izvinite, ali ne razumem vaše pitanje. Jer bataljon kao osnovna združena jedinica na pešadijskom nivou - možemo imati i oklopne bataljone, pozadinske bataljone. Možda je stvar u prevodu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Moje pitanje je glasilo: Da li je bataljon osnovna združena taktička jedinica pešadije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Shvatam. Mislite tu na pešadijski bataljon.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Treći put mislim na pešadijski bataljon. Treći put mislim na... onako kako sam vam postavio pitanje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: u redu.

SUDIJA PARKER: Pitanje na engleskom zvuči dosta različito, gospodine Boroviću. Ali sada je jasno.

ADVOKAT BOROVIĆ: U redu. Pošto iskreno rečeno, ne mogu baš sve da pratim, a žurimo malo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dakle, je li odgovor pozitivan?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ko čini komandu bataljona? Da li znate?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ona se sastoji od komandanta, kao i svaka vojna jedinica, i od štaba. A u JNA je bataljon prvi nivo, ako idemo odozdo, koji ima komandu koja uključuje i štab. Rekao sam "komanda" a ne "komandant" – da postoji komanda ili štab koji pomaže komandantu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li znate ko čini štab, kako vi kažete? Pošto vi kažete da bataljon ima štab. Ko ga onda čini?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, da se vratimo na trenutak na moj izveštaj. Komandna struktura razmatra se na stranicama 48 i dalje u engleskoj verziji....

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, gospodine Theunens. Ako tako budete odgovarali na moja pitanja, neću stići nijedno pitanje da postavim. Prosto ste rekli da bataljon ima svoj štab. Moje pitanje je: Da li znate u to vreme, u relevantno vreme, ko čini štab bataljona? Nemojte molim vas čitati nam ponovo izveštaj, budite ljubazni. Ako ne znate, idemo dalje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, moje svedočenje ovde zasniva se na mom izveštaju. Zato mislim da je od pomoći za sve nas ukoliko se služim mojim izveštajem. Na 49. stranici engleske verzije citiram dokazni predmet broj 394, a to je priručnik JNA o rukovođenju i komandovanju iz 1983. godine. Pročitaću šta ovde piše: "Sve komande od bataljona na gore slično su strukturirane. Na čelu svih komandnih štabova su komandanti kojima su sve jedinice direktno odgovorne". I zatim: "Svaka komanda od puka na gore, ima vlastiti štab na čijem je čelu načelnik štaba, a koji je istovremeno i zamenik komandanta". Ima toga još, ali takođe mogu da se pozovem na...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, hvala. Izvinite, samo trenutak. Da li ste sada pročitali da od puka... tek puk ima štab, a da bataljon ne može imati štab. Da li ste vi dali pogrešan odgovor? Čini mi se da deo vašeg izveštaja pogrešno tumačite. I da bismo to sada razrešili – pogledajte, jer u tome ne piše da bataljon ima svoj štab, već na višem nivou se formiraju štabovi. Bar tako tumačimo mi te propise koje vi sada čitate. Pa ako ste pogrešili, nije problem da popravimo na licu mesta. Dakle, da li bataljon ima, pre svega, štab?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja nisam izmislio to što sam upravo rekao. Citirao sam dokazni predmet broj 394. A to je na strani u engleskoj verziji...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Vi tvrdite da bataljon ima štab, je l' tako? Je l' to vaš odgovor?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nisam završio svoj odgovor.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Vidim da će to trajati. Ja vas pitam da li ima bataljon štab? Da li ostajete kod tog odgovora ili ne? Ja ipak, čini mi se, vodim ovo ispitivanje?

SUDIJA PARKER: Kako glasi vaš odgovor, gospodine Theunens? A ja vodim ovu sudnicu, gospodine Boroviću.

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, na pitanje sam odgovorio. Spomenuo sam citat iz dokaznog predmeta broj 394.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Izvolite gospodine Boroviću?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ko čini štab bataljona, ako je to vaš odgovor?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, pešadijski bataljon, pokušavam sada da pronađem... da, to je dokazni predmet 397, JNA Pravilo bataljona iz 1988. godine za pešadijske i motorizovane i tako dalje bataljone. Međutim, ja u mom izveštaju nisam detaljno govorio o štabu bataljona, zato jer sam smatrao da je za svrhu mog izveštaja relevantnije da govorim o štabu brigade. Međutim, ukoliko se to od mene bude tražilo, ja mogu u tom pravilu identifikovati način na koji je organizovan štab bataljona.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Sledeće pitanje. Da li se jurišni odredi obrazuju za potrebe izvođenja konkretnih operacija u konkretnom vremenu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se slažemo da je do pada Vukovara došlo 18. jedanaestog 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je nakon pada Vukovara postojala potreba za jurišnim odredima ili ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam siguran da li u transkriptu pravilno stoji pitanje, časni Sude. Jurišni odredi su postojali pre pada Vukovara. To govorim na osnovu dokumenata koje sam pregledao. Od Srbije i Crne Gore tražili smo dokumentaciju o naređenjima da se rasformiraju jurišni odredi...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, u pravu ste da su postojali do pada Vukovara. Moje pitanje glasi, vrlo je prosto: Da li je postojala potreba za jurišnim odredima nakon pada Vukovara 18. jedanaestog 1991. godine? Pitam vas kao vojnog eksperta, u vojnom smislu? Da ili ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U transkriptu stoji "Jurišni odredi postojali su do pada Vukovara". Gospodine Boroviću, to je pretpostavka koju vi pravite, jer dokumentacija koju sam ja pregledao ne dopušta da se donese takav zaključak. Na osnovu dokumentacije koju sam ja video....

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Kako glasi odgovor na moje pitanje? Da li je postojala potreba nakon pada Vukovara za postojanjem jurišnih odreda? Kako glasi vaše pitanje kao vojnog... odgovor kao vojnog eksperta? Da li je postojala potreba?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Odgovor je da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Budite ljubazni pa recite zbog čega?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u mom odgovoru postoji nekoliko elemenata. Prvo – činjenica da je Operativna grupa Jug nastavila da postoji sve do barem 23. novembra 1991. godine pokazuje da je komandni nivo iznad jurišnih odreda i dalje

trebao da postoji. Drugim rečima, da je komandant na komandnom nivou iznad Operativne grupe Jug smatrao da je potrebno da Operativna grupa Jug nastavi sa svojim postojanjem. Drugi element mog odgovora se odnosi na situaciju. A već smo govorili o nekim dokumentima jutros. Borbene operacije nisu prestale padom Vukovara...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako je to nastavak, u redu. Nisam vas pitao za operativne grupe i taktičke grupe. Pitao sam samo za jurišni odred... A možda sam vas prekinuo, pa izvolite?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U redu je. Zašto sam ja spomenuo Operativnu grupu Jug, zato jer je Operativna grupa Jug bila komandni nivo iznad jurišnih odreda. Prema tome, nema smisla imati jurišne odrede, a da iznad njih ne postoji neka jurišna grupa. Ono što sam pokušao da objasnim je to, da na osnovu dokumenata koje je, između ostalog, pomenuo i gospodin Vasić u svom unakrsnom ispitivanju, da je još uvek bilo džepova otpora kao i druge vrste prisustva neprijatelja u Vukovaru. Mislim da i u naređenju o evakuaciji bolnice stoji da rat još nije završen. Isto tako, postoje i drugi dokumenti, na primer, naređenje Prve vojne oblasti, dokazni predmet broj 415, koje je potpisao general Života Panić, a u kojem on naređuje Operativnoj grupi Jug i Operativnoj grupi Sever da zauzmu bolnicu. Isto tako, Panić tamo izražava svoju zabrinutost o situaciji sa Teritorijalom odbranom. Izvinjavam se zbog dužine mog odgovora. Ali pokušavam da kažem da je zbog te nestabilne situacije, zbog činjenice da je bilo nedisciplinovanih elemenata u sastavu Teritorijalne odbrane, bilo od suštinske važnosti da se nastavi rukovođenje i komandovanje nad tim elementima, i to na najnižem mogućem nivou. Što znači, ne samo operativna grupa, nego i komandni nivoi ispod operativne grupe. A ako govorimo konkretno o Operativnoj grupi Jug, onda to znači - jurišni odredi i jurišne grupe.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ: Izvinite časni Sude, do koliko sati mogu još da ispitujem, pošto ne mogu da pratim? Koje je to vreme tačno do kada mogu da ispitujem? Oprostite što vas sad to pitam, ne mogu da procenim.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, odgovor se sastoji iz dva dela. Prvi je, strogo govoreći 12.30 časova. Drugi, nešto velikodušniji je to da posle ručka možete da dobijete još 10 minuta, ako vam to bude trebalo.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala, časni Sude. To mi je satisfakcija za onaj jedan dan kada nisam mogao da postavim pitanje. Hvala vam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Theunens, da li je jurišni odred združena taktička jedinica u napadu? I da dovršim, da biste odgovorili sve jednim odgovorom: Na naseljeno mesto ili utvrđene objekte, da je privremenog sastava, da je ojačan oklopnim borbenim vozilima, pionirima, artiljerijom i sredstvima veze? Prvo – da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, naravno, časni Sude, to dolazi iz dokaznog predmeta...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Ako je to tačno, u kom smislu postoji potreba za jurišnim odredom? Ko... koje naseljno mesto treba napasti? Koja je to združena taktička jedinica, i šta se to posle 18. jedanaestog, sem tih džepova koje pominjete, dešavalo, da bi postojala potreba za jurišnim odredima? O operativnoj grupi, taktičkim grupama, ne bih komentarisao vaš odgovor. Mogu i da se složim. Ali jurišni odred, koji je privremenog sastava, i za određene zadatke namenjen, i to napad na naseljeno mesto ili utvrđene objekte, ako je Vukovar pao 18. jedanaestog, i znamo sve, sada da ne vrtimo, da li je postojala potreba za jurišnim odredima ili... ili su oni raspušteni?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja sam s jedne strane, pregledao dokumente o doktrini i s druge strane, naređenja i izveštaje Operativne grupe Jug. I moje shvatanje situacije je takvo da su jurišni odredi i jurišne grupe osnovane kako bi se održala jedna linija komandovanja nad svim snagama koje su učestvovala u operaciji. Tu mislim na: JNA, Teritorijalnu odbranu iz Republike Srbije, lokalnu srpsku Teritorijalnu odbranu, uključujući i dobrovoljce i paravojne formacije. I kao što sam već rekao, posle pada Vukovara, potreba da se zadrži jednostarešinstvo i jedinstvo komandovanja i rukovođenja je i dalje postojala. Kao što sam ranije rekao, ja nemam naređenje o tome kada ili kako su jurišni odredi rasformirani. To je traženo od Srbije. Ako želite, daću vam referencu?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li to znači da je jedina potreba subordinacije jednostarešinstva po vama je razlog - potreba postojanja jurišnih odreda i da je to jedini razlog... nakon 18. jedanaestog?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Ali moram to da objasnim. Na osnovu onoga što sam video u drugim dokumentima, jednostarešinstvo i jedinstvo komandovanja može jednostavno da se postigne i naređenjem o pretpočinjavanju. Može da se kaže – ova ili ona jedinica Teritorijalne odbrane biće sada potčinjena ovom ili onom bataljonu. A struktura jurišnih odreda i jurišnih grupa postojala je u Vukovaru unutar Operativne grupe Jug pre pada Vukovara. Na osnovu dokumenata koje sam video, vidim da nije bilo nikakvog razloga da se ta struktura promeni, ukoliko neko, to jest komandant Operativne grupe Jug, želi da zadrži jednostarešinstvo i subordinaciju svih snaga pod JNA.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Zar nije onda jednostavnije da kažete – da? Jer, ja sam vas pitao: osnovni razlozi subordinacije jednostarešinstva, da li je to osnovni razlog, što niste odgovorili – da? Opet mi uzimate vreme. Je li vaš odgovor da?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja sam dao odgovor, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Na osnovu koje dokumentacije, izjave svedoka - ste utvrdili postojanje jurišnih grupa u Vukovaru 1991. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pokušavam da pronađem naređenje. Mislim da je to od 14. novembra, gde komandant Operativne grupe Jug, ako se dobro sećam, navodi da bataljon vojne policije mora da osnuje jurišne grupe. Da, to je, ako se ne varam, dokazni predmet 585 po Pravilu 65ter. To je naređenje 403-1, od 16. novembra 1991. godine. I tu piše: "Drugi bataljon vojne policije mora se koristiti jurišnim grupama". Ali mislim da to i nije bilo vaše pitanje. Jedina dodatna informacija o jurišnim grupama koju

imam jeste izjavu koju je kapetan Radić dao u jednom intervjuu. Mislim da je to dokazni predmet broj 353, gde je on rekao da je on u svojoj grupi imao 500 ljudi. I to sam onda povezo sa doktrinom. Pokušavao sam da pronađem doktrinarnu definiciju Radićeve grupe, i onda je jurišna grupa bila najlogičniji izbor za to. Još jednom se izvinjavam što uzimam toliko vremena. Ali mi smo od Srbije i Crne Gore tražili sva naređenja koja su izdali Radić i drugi ili koja je Radić primio, kao i naređenja koja je izdao Borivoje Tešić, komandir Prvog jurišnog odreda, kao i naređenja koja je Tešić primio od 30. septembra do 23. novembra.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Je li morate citirati u nedogled ta rešenja? Vi nemate tu dokumentaciju i to je prosto, je li tako? Tražili ste, niste dobili. Moje pitanje je glasilo: Gde ste pronašli? Vi kažete: "Jurišne grupe sam pronašao u intervjuu Miroslava Radića". I to ste na posredan način došli da je mislio na jurišnu grupu, kada je govorio o grupi dobrovoljaca, je li tako? Direktno niste nigde dobili informaciju o formiranju jurišnih grupa u vojno formacijskom smislu vezano za: JOD 1, Prvi jurišni odred i Miroslava Radića. Da ili ne? Imate li neki dokumenat ili izjavu direktno o postavljanju jurišnih grupa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, tu izjavu je dao Radić. Sve što ja sada mogu da uradim, jeste da tražim od Srbije i Crne Gore, koja je po mom mišljenju najmerodavnija da nam da te dokumente, da od njih tražimo dokumente. Ukoliko oni ne daju dokumente ili ukoliko čak ni ne kažu da nemaju te dokumente – onda je meni teško da odgovorim na to pitanje. Ali mislim da smo mi sa naše strane preduzeli dovoljno napora da bismo nabavili takve dokumente. Na primer, dokumente o tome kako su bile organizovane snage u Prvom jurišnom odredu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Dakle, niste imali te dokumente. Probleme saradnje mislim da opravdano ističete sa Nacionalnim savetom, ali to nije, čini mi se, sada tema, je li tako? Sledeće pitanje: Odredi Teritorijalne odbrane potčinjeni su Operativnoj grupi Jug. To ste izjavili. Moje pitanje glasi: Da li znate koliko odred Teritorijalne odbrane u svom sastavu može imati ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu definicije odreda u pravilima JNA koje sam video, stoji da je odred jedinica čiji sastav varira. Želim da istaknem još nešto. Budući da su odredi Teritorijalne odbrane Leva Supoderica i Petrova gora bili odredi koji nisu imali stalni sastav, za njih je korišćen naziv "odred". Isto tako bili su nazivani Teritorijalna odbrana, jer po zakonu, svako ko se pridruži oružanim snagama a nije pripadnik JNA morao je da bude pripadnik Teritorijalne odbrane. Da li to ima pravne osnove, to je drugo pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pošto varira taj sastav, budite ljubazni sa stanovišta vojne doktrine, koji je to broj ljudi koji čini odred Teritorijalne odbrane? Od - do?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Jedina informacija koju imam o tome dolazi iz svedočenja svedoka Trifunovića. Mislim da neće da bude od pomoći ako ja sada to budem ponavljao. Ali želim još jednom da naglasim da Teritorijalna odbrana, to jest Leva Supoderica i Petrova gora, da su te formacije bile teritorijalna odbrana samo po imenu.

Prema tome, nije od pomoći da se ovde primenjuje teorijska definicija odreda teritorijalne odbrane - na formacije kao što su bile Leva Supoderica i Petrova gora.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A vi gospodine Theunens sada zaključujete, a moje pitanje je bilo vrlo konkretno, a o Levoj Supoderici i Petrovoj gori ćemo posebno pričati. Dakle, kako glasi odgovor ko... kojeg sastava... odred ima ljudi, kada citirate gospodina Trifunovića? Da bismo se podsetili, koliki je... koji je to broj ljudi? Da li je to 400 do 500 ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, jeste. Koliko se ja sećam, Trifunović je to rekao u svom svedočenju. A mislim da to može da bude i više. Međutim, ono što pokušavam da objasnim je to da teorijska definicija nije nešto što nužno može da se primeni na situaciju u Vukovaru sa Petrovom gorom i Levom Supodericom.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Juče ste rekli da niste koristili svedočenja i da dajete nepristrasan vojni izraz, pravite vojnu analizu bez zaključaka, a u ovom konkretnom slučaju vi već pokušavate da napravite zaključak. Nemam ništa protiv da to bude na kraju, ali budite ljubazni pa mi odgovorite na sledeće pitanje: Koliko četa u svom sastavu može imati ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne razumem prvi deo vašeg pitanja?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Koliko četa može imati ljudi u svom sastavu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, pešadijska četa pretpostavljam nekih 150 ljudi, a može da bude i manje. Zavisí od prirode takve pešadijske čete.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li odred može u vojnom smislu ući u sastav čete?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Može. Jer kao što sam pomenuo, odred može biti različitog sastava: u odredu može da bude 10 ljudi, a može da bude i 5.000 ljudi. Naravno, ne bi imalo puno smisla da ima 5.000 ljudi i to onda uključiti u četú. A odred od 10 ili 100 može da bude u četi, ukoliko komandant bataljona ili pretpostavljena komanda odluči da se tako uradi.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: To vi pretpostavljate, a konkretno: Da li se odred sastava od 500 do 700 ljudi može... ući u sastav jedne čete, koja ima u sastavu 150 ljudi? To je za vojnog analitičara pitanje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ali tako čisto teorijsko pitanje gde izlazimo sad sa ciframa, ne znam na čemu se one zasnivaju, ne znam od kakve je pomoći da ja odgovorim na takvo pitanje, jer bi moj odgovor mogao da zavede na pogrešan zaključak. I mislim da nije umesno da odgovoram na takvo pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li ste imali u rukama Priručnik Jugoslovenske narodne armije o pešadijskim bataljonima iz 1988. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Jesam, časni Sude. I ako se dobro sećam, to je dokazni predmet broj 397.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, da li ste tamo našli da jurišna grupa može da bude jačine do ojačanog voda? Da li ste to pronašli? I da nigde ne piše da jurišna grupa može da bude ojačana četa? Da li se slažete sa mnom? Ovo je teoretsko pitanje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, i to je objašnjeno u pasusu 26 ovog dokaznog predmeta broj 397 na stranici 99 mog izveštaja.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li prema pravilima koja su važila u Jugoslovenskoj narodnoj armiji četa ima štab ili ne? Mislim da ste malo prije objašnjavajući bataljon i puk odgovorili na to pitanje, ali ja decidirano želim vaš odgovor da li četa ima štab ili nema štab? Ili je tek kasnije to na formacijski višem nivou se stvara štab? Da li sam u pravu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Prema propisima JNA koje sam ja pregledao, četa nema štab, ali komandant čete ima saradnike za koje može da se kaže da se bave štapskim radom. Ali to nije štab.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Na strani 57 vašeg trećeg dela, vi tvrdite da se Prvi JOD... Polako, nema problema... sastojao od tri jurišne grupe: Petrova gora, Leva Supoderica i Vukovar, mesni srpski odredi Teritorijalne odbrane. Prema pravilu - bataljon, koje su jačine jurišne grupe u okviru bataljona kao jurišnog odreda? Malo prije smo čuli da je to ojačani vod, je l' tako? Da li onda možete da nam objasnite šta znači ova vaša tvrdnja da se Prvi JOD sastojao od tri jurišne grupe: Petrova gora, Leva Supoderica i Vukovar? Prvo, da li to piše u vašem izveštaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mora da je došlo do greške u prevodu, jer na 57. stranici u drugom delu izveštaja, u pasusu (g), neću da čitam ceo pasus, već samo dve ili tri rečenice, a to je zapravo rezime onoga što stoji u ovom odeljku tri. Tu se kaže: "Prvi jurišni odred sastoji se od tri jurišne grupe: Petrova gora, Leva Supoderica, kojom komanduje Milan Lančuzanin, poznati kao Kameni i TO Vukovar, kojom je komandovao Milorad Vujović, lokalni Srbin - pridodati su i potčinjeni štabu Operativne grupe Jug, kroz Prvi jurišni odred". Prema tome, ovo su dve različite rečenice, i ne postoji nikakva veza u ovom tekstu između tri jurišne grupe i naziva lokalnih jedinica Teritorijalne odbrane, koji sledi iza toga. Prema tome, možda je došlo do greške u prevodu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Theunens. Mislim da ste pročitali pravi smisao ovoga. Prema pravilima - bataljon, pravilima četa – vod, koja je osnovna vrsta veze u napadu na naseljeno mesto? Da li je to konkretno radio veza?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Radio veza bi bio jedan od vidova veze koji može da se koristi, međutim, postoje i druga sredstva, poput: signala, kurira. Naravno, ovo je čisto teorijski odgovor, jer ja nemam ispred sebe propis, odnosno taj konkretni pasus iz propisa.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. A ako se radi o napadu na naseljeno mesto, da li je osnovna komunikacija radio-komunikacija, i da li se time smanjuje potreba za kuririma? Ulice, naseljeno mesto, napad ulica po ulica? Da li znate ili ne znate? Uopšte nije posebno bitno.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nemam te propise pred sobom, ali iz ličnog iskustva znam, možda to ima veze sa našim radio vezama, da u naseljenim mestima zbog visokih zgrada koje mogu da imaju metal u svojoj konstrukciji, teško je da se koristi radio veza - zbog slabog signala. Prema tome, druga sredstva komunikacije putem signala ili kurira mogla bi da bude na kratke daljine efikasnija. Ali moram da pogledam propise da bih vam to pokazao.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da ne gubimo vreme. Postoje male kuće i velike, ali sad već improvizujemo, čini mi se, malo ja, a malo i vi. Idemo dalje. Citirali ste Radićev intervju: "Rat mi se ogadio", je l' tako, malopre? Je l' to taj intervju na koji ste mislili? Strana 83 trećeg dela vašeg izveštaja. Onaj tekst u kome tvrdi da je imao oko 500 ljudi, je l' tako? Je l' ste mislili na taj intervju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je, časni Sude. To je dokazni predmet broj 393. Radić, vi kažete "Radić tvrdi", a ja pretpostavljam da oficir pre nego što razgovara sa medijima, ima odobrenje za tako nešto, a i takođe da je svestan posledica onoga što kaže sredstvima informisanja. Dakle, to je ista situacija u mojoj vojsci, a pretpostavljam da je bilo isto i u JNA.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. U trenutku kada se završavaju ratne operacije, ne znam da li ima potrebe da se traži specijalna saglasnost da bilo ko da izjavu, a posebno ne u Vukovaru, u tom periodu... kako je bilo. Ali to je nevažno. Važno je da ste malo prije potvrdili da je Trifunović svedočio u ovom predmetu i da ste vi o sastavu Teritorijalne... odreda Teritorijalne odbrane upravo našli podlogu u njegovoj tvrdnji. Moje pitanje glasi: Ako je na tom pravcu 80. kragujevačka motorizovana brigada imala jedan bataljon od 400 ljudi, o čemu je svedočio Vukosavljević, načelnik štaba bezbednosti 80. kragujevačke brigade, i u ovom istom periodu o kome govori i Radić, koji govori za grupu - a ne pominje nigde jurišne grupe, da li se možemo složiti da se radi o interpretaciji novinara - šta je predstavljalo tu grupu? Pa čak i ako je preneo ono Radić što kaže, jer u vojnom smislu, tada, Radić nije mogao da komanduje bataljonom 80. kragujevačke motorizovane brigade, a nalazila se na istom pravcu i na istom mestu na Petrovoj gori gde se nalazio i Radić. Da li dozvoljavate mogućnost, kada već se bavite ovim što je izjavio, i izjavu u novinama tretirate kao izjavu okrivljenog, da se može raditi i o jednoj interpretaciji, koju vi ne možete, kao vojni veštak, prihvatiti kao činjenicu koju koristite, u smislu zaključka da je on komandovao sa brojem od 500 ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u ovom pitanju ima više komponenata. Kao što sam već rekao, izveštaj sam ograničio na zvanična dokumenta, zakone SFRJ, Prve vojne oblasti, Operativne grupe Jug, na naređenja SSNO-a i izveštaje, kao i na neke otvorene izvore. Samo hoću da kažem nešto što je gospodin Borović rekao u vezi sa Trifunovićem. Moje razumevanje svedočenja Trifunovića jeste da je on dao teorijski odgovor na teorijsko pitanje u vezi sa odredima Teritorijalne odbrane. Malo me zbunjuje pominjanje Vukosavljevića. Samo želim da kažem da nisam ja izvukao zaključak da je Radić u svojoj jedinici imao 500 ljudi. To je citat iz intervjuja. A ako je novinar to pogrešno razumeo, onda bih očekivao da Radić uputi demant tim novinama i da bi onda došlo do razjašnjenja toga. To se dešava svaki dan. A ja nisam čuo da je do toga došlo u ovom slučaju. A kada kažem da se dešava svakog dana, svakodnevno u novinama možete da vidite ispravke u vezi nekih članaka. I opet da naglasim, po mom

shvatanju propisa JNA, intervjui su samo mogli biti davani uz odobrenje nadređenog starešine, koji je pretpostavljam proverio kakvi su odgovori, jer je na primer moglo da bude posledica po bezbednosnom aspektu...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Mislim da ste to već rekli. Ponavljam, uzimate isuviše vremena. Moje pitanje: Da li ojačani vod jedne čete, koji čini jurišnu grupu, može imati 500 ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Kao što sam ranije pomenuo, kada smo govorili o jurišnim odredima, časni Sude, po mom pregledu dokumenata, ja sam došao do zaključka da su termini "jurišni odredi" i "jurišne grupe" bili korišćeni za formacije i grupe koje su u praksi, u stvarnosti bile veće od formacija koje su bile predviđene doktrinom. Međutim, koncept je isti, jedino je razlika u veličini. A to je samo potkrepljeno onim što je Radić rekao u tom intervjuu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ja nisam shvatio koliko, dakle, ojačani vod kao jurišna grupa može imati ljudi u svom sastavu i praktično, i sa stanovišta vojne doktrine? Da li može 500 ljudi, bio sam vrlo konkretan? Ako je tako, koliko onda jurišni odred ima ljudi u svom sastavu? Dakle, jurišna grupa, da li može imati 500 ljudi u svom sastavu? Ako može, koliko jurišni odred onda može činiti ljudi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da sam odgovorio na to pitanje. Na osnovu dokumenata koje sam ja video u vezi...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Na strani 86 engleske verzije vašeg izveštaja, treći deo, vi ovde pod tačkom 19 i 20 pominjete naredbe od 14. i 16. novembra 1991. godine, je li tako? Prvo to, da li je to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Moje pitanje sada glasi sledeće.

ADVOKAT BOROVIĆ: Molio bih da se na ekran stavi dokaz broj 405? Radi se o zapovesti za blokadu i napad od 1. desetog 1991. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: To znate, je li tako? U tački 2 piše....

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. U tački 2 piše: "Gardijska motorizovana brigada izvodi blokadu i napad na Vukovar u sastavu operativne grupe, dejstvom JOD-a sa zadatkom: u sadejstvu sa jedinicama TO Vukovar (odred TO Petrova gora), oklopni bataljon 544. motorizovane brigade, razbiti snage neprijatelja u zoni dejstva, zauzeti grad i uspostaviti režim kontrole". Da li to piše u tački 2 ove zapovesti za blokadu i napad?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ali ako želite to da vidite na ekranu, morate da vidite paragraf 2.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Da li biste bili ljubazni sada da na tački 5 iste ove zapovesti - da li stoji: "Zadaci jedinica, tačka 5", pod 1: "JOD 1 sastava – Prvi motorizovani bataljon sa 3 – 1 oklopni bataljon, 2 – 2 LSAR PVO, 1 – 3/2 bataljon vojne

policije, i odeljenje pionira, komandant odreda, komandant Prvog motorizovanog bataljona..." i tako dalje, i tako dalje. Koriste se ovde i vodiči od odreda Petrova gora. Je l' vam jasno ovo što piše, gospodine Theunens?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To zaista stoji u tom naređenju od 1. oktobra.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Prvi JOD u to vreme, da li ste došli do podataka, je li sa njim komandovao Borivoje Tešić, major Borivoje Tešić, je l' tako? Komandant Prvog motorizovanog bataljona i komandant Jurišnog odreda 1. Je l' to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U ovom naređenju, časni Sude, od 1. oktobra, u paragrafu broj 5 se kaže da će komandant odreda biti komandant Prvog motorizovanog bataljona, a ja znam iz tekstova koji su bili objavljeni u "Narodnoj Armiji" o Gardijskoj brigadi, da je Tešić zaista komandovao ovom jedinicom, i pretpostavljam da u tome nije bilo promene. To je samo moja pretpostavka.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Potpuno ste u pravu.

ADVOKAT BOROVIĆ: Molio bih sada da se na ekran postavi dokaz broj 408? Tu se radi o odluci komandanta Operativne grupe Jug od 15. oktobra 1991. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li vidite tačku 2, gospodine Theunens? Ja ću vam pročitati, da vas naravno ne mučim: "Zadaci jedinicama..." dakle od 15. desetog 1991. godine "pod a) JOD 1 sastava: Prvi motorizovani bataljon 3 – 1 četa / OKB, 1 – 2 četa vojne policije, bataljon vojne policije, i četa dobrovoljaca iz sadašnjeg borbenog rasporeda, produži napad, i u sadejstvu sa JOD-om 2 i JOD-om 3/211 oklopne brigada i jedinicama Petrova gora, razbiti ustaške jedinice na pravcima..." i onda opisuje koji su to pravci, je l' tako? Je l' to piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ: Molio bih sad da se na ekran postavi dokaz broj 410?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: I ovde se gospodine Theunens radi o odluci komandanta Operativne grupe Jug od 29. oktobra 1991. godine. Dakle, ovde imate: "Zadaci jedinicama" gde piše "pod 1) JOD 1 sastava: Prvi motorizovani bataljon, 1 – 3/2 bataljon vojne policije, odred Leva...." ne "...OD Leva Supoderica...", misli se verovatno na odred "...odred Petrova gora, četa dobrovoljaca Novi Sad, jedan tenk M-84". Je li to piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. To znači da su Leva Supoderica i Petrova gora potčinjene jedinice Prvog jurišnog odreda.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je komandant Prvog jurišnog odreda u tom trenutku bio Borivoje Tešić?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu dokumenata koje sam ja video, ja ne mogu da izvedem takav zaključak, ali iz izjava svedoka, a takođe i iz nekih drugih izjava, znam da je Borivoje Tešić bio komandant Prvog jurišnog odreda.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. U redu. Ko je onda, na osnovu svih vaših saznanja i dokumenata koje ste pročitali, bio odgovoran komandi Operativne grupe Jug za upotrebu odreda Teritorijalne odbrane i odreda Leva Supoderica? Na osnovu ovoga što smo do sada pročitali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, očigledno je da su ovo naređenja sa brigadnog nivoa... sa nivoa Operativne grupe. Operativna grupa izdaje naređenja jurišnim odredima. Dakle, ne bi bilo u skladu sa principima rukovođenja i komandovanja da operativna grupa naređuje komandantu jurišnog odreda kako da organizuje svoje snage, to jest, da li da osniva jurišne grupe ili ne. Međutim, možda je moguće da komandant operativne grupe naredi komandiru jurišnog odreda da organizuje svoje snage u jurišne grupe, ali bi bilo neobično da se jurišnom odredu nalaže kako da organizuje svoje čete sa nivoa operativne grupe, odnosno brigadnog nivoa. Dakle, ja samo pokušavam da objasnim kako bi funkcionisao lanac komandovanja, a iz ovih dokumenata ne bi mogao da se izvuče zaključak na tom nivou. Bilo bi potrebno da imamo naređenja komandanta jurišnog odreda iz oktobra i novembra, da bih mogao da odgovorim na vaše pitanje, gospodine Borivoje... Boroviću.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Ali se možemo složiti ako o ovim zadacima se radi, da u okviru JOD-a 1 su upotrebljeni odredi Te... Teritorijalne odbrane... odredi Teritorijalne... TO i odreda Leva Supoderica, da li to znači da onda komandant Prvog JOD-a odgovara komandi Operativne grupe Jug, je l' tako? Za tu upotrebu. To je moje pitanje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tako sve dok su oni njemu potčinjeni, a kao što je to objašnjeno u njegovom naređenju - on je odgovoran za njihovu upotrebu, i to komandantu Operativne grupe Jug.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Izvinite, malo se preplićemo. Nego sam pomislio da ste bili završili.

ADVOKAT BOROVIĆ: Sada bih molio da se na ekran stavi dokaz broj 431? Radi se o odluci komandanta Operativne grupe Jug od 16. jedanaestog 1991. godine. I da pogledamo - tačka 2, paragraf 1.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Opet se radi, dakle, o pitanju zadataka jedinicama. I da li pod tačkom 1 piše: "Prvi motorizovani bataljon u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog 1991. godine", gospodine Theunens, ono što smo malopre čitali "...uz podršku dela snaga OKB, Gardijske motorizovane brigade - produžiti napad na pravcu ulica Šunkarićeva, naselje Rade Končara, mostovi..." i tako dalje, i tako dalje. Da li ovde piše da Prvi motorizovani bataljon ima zadatke u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog 1991. godine? Je l' to piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li... E sada ćemo da se vratimo na dokaz 430, a to je naredba od 14. jedanaestog, ako je malo prije nismo citirali, dakle 430. U toj naredbi 430 od 14. novembra 1991. godine, pod tačkom 2 "Zadaci jedinicama" a podtačka 4 piše: "JOD 1 (minus jedan borbeni bataljon) iz sadašnjeg rejona borbenog rasporeda, prebaciti na pravac: ulica Dalmatinska – ulica Alije Alijagića, Vodotoranj", je l' to piše? Dakle 2, pod 4? Da li ste pronašli, gospodine Theunens? Dakle "Zadaci" pod tačkom 2, odnosno 2, pa onda u okviru tačke 2, ima tačka 4? Znači: 1, 2, 3 i onda ova 4. tačka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, u paragrafu 4 govori se o Prvom jurišnom odredu, minus Prvi motorizovani bataljon, a kasnije se u paragrafu 5 opisuju i ciljevi i zaduženja Prvog motorizovanog bataljona.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li se slažemo da ovoj naredbi od 14. jedanaestog 1991. godine vidimo da se JOD 1... je sada u sastavu bez Prvog motorizovanog bataljona, je l' tako? Sa drugim jedinicama koje ga čine? Tako je bar objasnio i general Trifunović, i vi ste bili prisutni. I da li je to i vaš stav? Prosto, da li tako piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da Trifunović nije postao general, ali to je nešto sasvim drugo, iako ga ja veoma cenim. Ali mislim da ono što stoji u naređenju jeste da je na komandantu operativne grupe da odluči kako će da organizuje svoje snage. U ovom naređenju, komandant Operativne grupe Jug je odlučio - na osnovu planiranja operacije za naredni dan, a koji je, kako on kaže, zasnovao na zaduženjima koja je primio od komandanta Prve vojne oblasti - da reorganizuje snage i da izvuče Prvi motorizovani bataljon iz sastava Prvog jurišnog odreda, bar tog dana, za tu konkretnu operaciju.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Theunens. Da li je onda ispravan zaključak Odbrane da je major Tešić i dalje komandant Prvog motorizovanog bataljona i komandant Jurišnog odreda 1?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Osim ako možda ne postoji još neko drugo naređenje, kojim se daju dodatna uputstva na tom nivou, ta pretpostavka je tačna.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. E sada ponovo se vraćamo na dokaz 431. Malo pre smo ga imali na ekranu. To je odluka komandanta Operativne grupe Jug od 16. novembra 1991. godine. I pošto sam vam korektno predočio kako je izgledalo 14. novembra, da li se slažemo da ovde piše, u ovom dokazu 431: "U skladu sa zadatkom... " znači, Prvi motorizovani... Prvi motorizovani bataljon... samo malo, oprostite molim vas... 431. Malo prije sam vam čitao ovo o zadacima. Da li tamo piše da Prvi motorizovani bataljon u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog 1991. godine, i opisuje pravac i zadatke koje je dobio? Je l' to piše? Dakle, naredba od 14. jedanaestog i imamo naredbu od 16. jedanaestog. Naredba od 16. jedanaestog koju smo imali u skladu sa naredbom od 14. jedanaestog, je l' tako piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. To se spominje u prvoj rečenici paragrafa 2 "Zadaci jedinica".

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Molim vas, da li biste bili ljubazni da nam kažete u ovom momentu, kada se radi o naredbi od 16. jedanaestog 1991. godine, pod čijom su komandom odredi... Teritorijalne odredi Petrova gora i Leva Supoderica?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ovo naređenje ne omogućava da se o tome izvuče zaključak. Međutim, postoji izveštaj 407- 1 OG Jug, a to je čini mi se dokazni predmet broj 414, i u kome se među gubicima navode i pripadnici Petrove gore i Teritorijalne odbrane Vukovara.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, gospodine Theunens, ali nisam na to mislio. Pitanje je u ovom pravcu. Ako je Prvi motorizovani bataljon, to jeste tri čete, izvučeni na drugi pravac, a Prvi jurišni odred je ostao na sasvim drugom pravcu, koji u svom sastavu više nema svoj bataljon i svoje čete, onda je moje pitanje vrlo prosto: Pripadnici odreda Petrova gora i Leva Supoderica koji su ostali u Prvom jurišnom odredu, u tom momentu - pod čijom su komandom? Da li pod komandanta... pod komandom komandanta Prvog jurišnog odreda? To je moje pitanje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, dva naređenja koja smo videli, prvi za 14. novembar i drugi za 16. novembar, ne spominju ni Levu Supodericu, ni Petrovu goru. Možda je to propust, možda iza toga stoji nekakav plan, ali ja iz ta dva naređenja ne mogu da izvučem nikakav zaključak o tome da li su Leva Supoderica i Petrova gora ostale u okviru Prvog jurišnog odreda, ili su možda bile u potpunosti priključene Prvom motorizovanom bataljonu. Prema tome, ovde jednostavno trebalo bi da imamo dodatne informacija o tome, izveštaje i naređenja iz relevantnog perioda, kako bi se odgovorilo na to pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, upravo sam zato išao redom – ovim naređenjem iz oktobra meseca, pa sam vas uputio - ko je sve činio sastav Prvog JOD-a; pa sam došao do 16. i do 14. I vidi se, JOD ostaje u istom sastavu, samo što ovog datuma, koji sam vam pomenuo, od 16. jedanaestog - se izvlači Prvi motorizovani bataljon - što znači da se zato nigde i ne pominje gde su, jer su u Prvom JOD-u, Prvom jurišnom odredu. Nigde nema izmene sastava, sem da je 16. jedanaestog Prvi motorizovani bataljon izvučen iz Jurišnog odreda 1... što znači isti sastav JOD-a je 1 je ostao, nigde se ne menja. Tačnije, da li ste vi pored ovih dokumenata koje sam vam citirao, našli bilo koji drugi dokument kojim ste se bavili, vezano za naređenja Operativne grupe Jug posle 16. jedanaestog - da je promenilo ovu situaciju? Ili niste našli nijedan drugi dokument? Dakle, još jednom, pošto završavam s ovim pitanjem... ovu grupu pitanja, i onda još kratko. Dakle, citirao sam oktobar, sastave Prvog jurišnog odreda; tamo sam vam citirao gde su pripadali odredi Teritorijalne odbrane Petrova gora i Leva Supoderica, koji su imali zadaci, pa sam citirao naredbu od 14. čiji je isti taj sastav; i na kraju 16. - gde se izvlači Prvi motorizovani bataljon, a odredi ostaju u JOD-u 1. Jer nema nijednog naređenja, niti zadatka iz koga se vidi da su oni, recimo, otišli, što bi bilo vrlo nelogično, negde drugo, već da ostanu u Prvom jurišnom odredu. Jesam li sada u pravu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam već odgovorio u prethodnom pitanju, ova naređenja prikazuju situaciju od 14. i 16. novembra 1991. godine. I zaista, u onom naređenju od 14. novembra daju se različiti zadaci Prvom jurišnom odredu od Prvog motorizovanog bataljona. Međutim, bilo bi dobro kada bismo

imali naređenja za 17. i 18. novembar, kako bismo ustanovili kakav je bio sastav ne samo Prvog jurišnog odreda ili Prvog motorizovanog bataljona, nego i kako bismo ustanovili koji je bio cilj i zadatak potčinjenih snaga, što obuhvata i lokalnu srpsku Teritorijalnu odbranu. Jer vidite, u mom izveštaju, sve što mogu da zaključim o tom nivou jeste da su 21. novembra 1991. godine u 6.00 časova ujutru odredi Petrova gora i Leva Supoderica još uvek bili potčinjeni Operativnoj grupi Jug. Ja sad neću da ponavljam da smo mi to tražili, ali zaista jesmo tražili te dokumente - one dokumente koji nedostaju. I vrlo je lako da se vidi koji dokumenti nedostaju, jer su svi numerisani. Međutim, Srbija i Crna Gora nije dala te dokumente, i to je glavni razlog zbog koga ne mogu da odgovorim na pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Oko 21. pretpočinjavanje, a sve ostalo - pitaće vas verovatno moje kolege, nemam za to vremena. Ja sam vas zato i pitao da li posle 16. jedanaestog ste našli bilo kakav dokumenat, bilo kakvu naredbu kojom ste se bavili, a koji bi promenilo situaciju u smislu odgovornosti, sem 21. jedanaestog - nad jedinicama Teritorijalne odbrane Petrova gora i Leve Supoderice, ili su one i dalje u sastavu Prvog jurišnog odreda u kome više nije Prvi motorizovani bataljon sa svojim četama? Da li ste našli bilo koji dokumenat koji menja ovu situaciju? To je pitanje, a ne generalno šta je bilo sa Teritorijalnom odbranom u pogledu Operativne grupe Jug.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li sam ja pronašao takav dokument ili nisam je od ograničene važnosti. Ja taj dokument nisam pronašao, međutim to delimično može da se objasni i činjenicom da smo neke dokumente tražili ali ih nismo dobili. Prema tome, možda dokumenti koji još uvek nedostaju mogu da budu da budu od pomoći prilikom odgovaranja na vaše pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pošto takvog dokumenta naravno nema, i pošto ga vi očigledno niste ni pronašli, da li se onda slažemo da je 16. jedanaestog 1991. godine pripadnici Teritorijalne odbrane i Leve Supoderice, znači Vukovara i Leve Supoderice odreda, su bili pod komandom Prvog jurišnog odreda na čijem čelu je bio Borivoje Tešić?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, dva naređenja o kojima sada govorimo, od 14. i od 16. novembra - ne dozvoljavaju da se donese takav zaključak.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A koji zaključak onda mi možete izvesti, ko je bio, pod čijom su kontrolom na osnovu ovih naređenja oni mogli biti nakon 16. jedanaestog 1991. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa ovo što znamo iz ovih naređenja je sledeće: znamo da je komandant Operativne grupe Jug promenio sastav podređenih jedinica najverovatnije zbog operativnih potreba, a to je rezultat zadatka koji je on dobio od svog komandanta, to jest komandanta Prve vojne oblasti. Kao što sam već rekao, nemamo naređenja Prvog jurišnog odreda, i zato ja nisam izvlačio nikakve zaključke o tome kako je bio organizovan Prvi jurišni odred. Ja mogu samo da kažem koje su snage bile u sastavu Prvog jurišnog odreda, ali ja na osnovu dokumenata ne znam kako su te snage bile organizovane. Radićev intervju, dokazni predmet broj 353 je jedini dokumentarni dokaz.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Sa ovim pitanjem to nema veze, ja mislim. Hvala vam. Gospodine Theunens, to je vaš odgovor, i u redu je. Odgovor je u redu. dokaz 374, to je naredba od 9. jedanaestog 1991. godine, na koju vas je upozorio gospodin Vasić. To je postavljanje komandanata mesta. To ste već videli. Moje pitanje se odnosi na dokaz 418 koji bih molio da se postavi na ekran. Gospodine Theunens, ovde se radi o redovnom borbenom izveštaju. U ovom redovnom borbenom izveštaju piše da na osnovu naredbe 349-1, a to je ova naredba iz dokaza 374, general Mrkšić je za komandante mesta postavio sledeće ljude, i to... to ste juče vi potvrdili: u Negoslavcima - Vukašinović Ljubiša, u selu Berak – Gluščević, u selu: Ovčara, Jakubovac, Grabovo - potpukovnik Mišović Slobodan, a po njegovom izlasku iz zone odgovornosti Operativne grupe Jug, postavljen je potpukovnik Vojnović Milorad. Pod 4: "U oslobođenom Vukovaru, za komandante su postavljeni: za Vučedol i Mitnicu - major Stupar. A ovo što vas sada ja želim da pitam, ovde piše: "Za Petrovu goru i zapadni deo, od groblja do reke Vuka - majora Tešić Borivoja". Da li to piše u ovom izveštaju koji se oslanja na naredbu koju sam citirao? Je li to piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači da je komandant mesta Petrova gora 20. jedanaestog, po ovoj papirologiji, na čijem prostoru su se nalazili i odredi Petrova gora i Leva Supoderica, bio major Borivoje Tešić, kao komandant mesta Petrova gora? Da li to znači?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, juče sam objasnio da komandanti mesta ili lokalni komandanti predstavljaju jedan aspekt, a operativni komandanti drugi aspekt. Kao što sam već objasnio, komandant grada, odnosno mesta, ima dužnosti koje se odnose na sprovođenje civilne civilne, nego vojne vlasti i administracije. A operativni komandant ima operativne dužnosti. Naravno, s tačke gledišta komandanta Operativne grupe Jug - kome su svi komandanti mesta podređeni - sasvim je razumno imenovati komandante mesta u raznim zonama odgovornosti unutar njegove zone odgovornosti. Dakle, razumno je da se za komandanta mesta imenuje onaj ko je operativni komandant tog područja. Bilo bi zbunjujuće kada bi se na mesto koje je odgovorno za uređivanje života imenovao neko ko na tom mestu nije operativni komandant. Prema tome, puno je smislenije da te dve funkcije obavlja ista osoba.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li onda... Hvala. Da li je onda tačno ovo što sam vas pitao, da je 20. jedanaestog major Tešić Borivoje kao komandant mesta Petrova gora, bio komandant na području gde su stacionirani odredi Teritorijalne odbrane Vukovar i TO Leva Supoderica? Je li to tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne želim da stvaram poteškoće, ali ovde se kaže da je Tešić imenovan za komandanta mesta Petrova gora. Ja nemam pred sobom nikakve dokumente koji pokazuju gde su Leva Supoderica ili Petrova gora 20. novembra 1991. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da li znate kako su dobili naziv odredi Petrova gora i Leva Supoderica? I ako vam kažem da su dobili naziv po mestu na kome su se nalazili - to je mesto Leva Supoderica i Petrova gora i da je to sve područje mesta Petrova gora, da li vam to pomaže da date pozitivan odgovor na ovo moje

pitanje? Tu im je bio i štab. Otud moja informacija i otud moje pitanje koje je bilo pretposljednje vama. Pošto imam još 20 sekundi, molio bi vas da kažete da ili ne? Da bih vam postavio još jedno pitanje.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja znam kako su ti odredi dobili nazive. Ali ovaj dokument ne kaže šta su oni radili ili gde su bili 20. novembra. A ne možete da isključite mogućnost da je njima bilo naređeno da funkcionišu negde drugo, u nekom drugom delu grada Vukovara. Možda to ne bi imalo mnogo smisla, tu se mogu sa vama složiti, ali...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Ostavićemo Sudu da zaključi. Gospodine Theunens, da li ste vi vodili razgovor sa svedokom Radojem Paunovićem?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Učestvovao sam u...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste vodili razgovor sa svedokom koji se zove Borivoje Tešić? Da li ste vodili razgovor sa svedokom majorom Vukašinovićem i da li vam je poznata njegova izjava?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Razgovarao sam sa majorom Borivojem Tešićem. Nisam učestvovao u razgovoru sa majorom Vukašinovićem, ali sam pročitao njegovu izjavu koju je dao Tužilaštvu (Office of the Prosecutor), kao i njegovo svedočenje u raznim suđenjima u Beogradu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, juče ste izjavili da vam je važna pravda, bez obzira što ste zaposleni u Tužilaštvu, i da ste vi sugerisali tužiocu da adend... *amend-ira* [izmeni] Optužnicu, sve u interesu pravde, moje pitanje, koje je poslednje, glasi: Da li ste sugerisali da se ova svedočenja ne pojave na Sudu?

ADVOKAT BOROVIĆ: I zahvaljujem se časnom Sudu što mi je dao ovoliko vremena.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: To bi bilo moje poslednje pitanje nakon vašeg odgovora.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ali moram da istaknem da vi mene ovde pogrešno citirate. Ja nisam sugerisao nikome da se izmeni Optužnica. Kada je gospodin Vasić meni juče uputio svoje pitanje, on je pitao da li sam ja učestvovao u pravljenju izmena Optužnice. Jesam, da, jer je pravni tim od mene tražio da preispitam vojnu terminologiju Optužnice. Prema tome, ako želite da citirate moj iskaz, morate to tačno da uradite, inače trošimo vreme, kao što se to upravo sada dešava. A sada da odgovorim na vaše pitanje. U timu Tužilaštva razgovaralo se o tome koga treba pozvati kao svedoka, a koga ne. Tim Tužilaštva ima nekoliko ljudi. Nije to vojna jedinica, iako imamo jednog šefa, da. Tu dolazi do razmene mišljenja, uzimaju se u obzir razna ograničenja, uključujući i vremenska ograničenja, i onda se donosi odluka o tome da li će se ovaj ili onaj čovjek pozvati da svedoči ili ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Pošto sam ja završio, to je bilo moje poslednje pitanje. Jedino vam saopštavam da su, znači ne smem reći - šta izjavili, čak ni u naznakama, da su ti svedoci bili na sudu, moj klijent ne bi bio optužen za veliki broj tačaka optužnice. Hvala vam.

ADVOKAT BOROVIĆ: Ja sam završio unakrsno ispitivanje.

TUŽILAC WEINER: Prigovor, časni Sude?

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, kako to možete da postavite kao pitanje ovom svedoku? Vi znate da on ne može da odgovori na tako nešto. To što ste sada rekli je jedna sasvim hipotetična sugestija. Da li ćete vi kasnije imati dokaze da tu tvrdnju podržite u drugoj fazi suđenja, to je nešto drugo. Hvala, gospodine Boroviću.

ADVOKAT BOROVIĆ: U pravu ste. Hvala vam, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Sada idemo na pauzu. Imajući u vidu da je gospodinu Boroviću bilo dozvoljeno da ispituje malo duže da bi završio ispitivanje, nastavićemo sa radom nešto kasnije, u 13.55 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Sudija Thelin nije trenutno sa nama. Mislim da će kasnije u toku popodneva da se vrati. Nadamo se da hoće. U međuvremenu, nastavićemo da zasedamo u skladu sa Pravilnikom (Rules of Procedure and Evidence). Gospodine Lukiću... Gospodine Bulatoviću, izvolite?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Hvala, Časni Sude. Dobar dan svima u sudnici.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT BULATOVIĆ

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobar dan, gospodine Theunens. Ja sam advokat Momčilo Bulatović, jedan od branilaca gospodina Šljivančanina, pa ću vam ja u ime tima Odbrane gospodina Šljivančanina sada postavljati pitanja. Ja bih vas molio da, već vas je kolega Vasić to zamolio, zbog kratkoće vremena i činjenice da smo limitirani dužinom našeg ispitivanja, gde god da budete to mogli na moje pitanje odgovorite kratko, a onde gde budu trebala neko objašnjenja, onda ćemo to raditi. Čuli smo gospodine Theunens danas, odgovarajući na pitanja i juče, govorili ste o operativnoj grupi, šta je operativna grupa i to. Mene interesuje da mi kažete da li operativna grupa, kao privremeni sastav, ima svoju zonu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, na osnovu mog pregleda doktrinarne dokumentacije JNA, operativna grupa, kao i svaka druga jedinica, ima svoju zonu operacija.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Čuli smo kako je sastavljena operativna grupa. Mene intreresuje da li jedinice koje su ušle u sastav operativne grupe imaju svoje zone?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Svaka... Operativna grupa sastoji se od drugih jedinica o kojima smo ranije govorili, i svaka od tih jedinica ima svoju zonu odgovornosti. Uzete zajedno, te zone odgovornosti čine zonu odgovornosti operativne grupe.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom da je 20. novembra 1991. godine u sastavu Operativne grupe Jug bila 80. motorizovana brigada?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu dokumentacije Operativne grupe Jug, složio bih se sa tom pretpostavkom.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete da mi kažete, da li ste prilikom pravljenja ovog izveštaja došli do podataka, ili da li znate sada da nam kažete, koja je to zona koja je pripadala 80. kragujevačkoj, odnosno 80. motorizovanoj brigadi? Koja je to zona? Tada, 20. jedanaestog 1991. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, trebalo bi da pogledamo konkretna naređenja za taj dan za zonu odgovornosti 80. motorizovane brigade. To bi moglo tamo da se nađe.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Znači, u ovom trenutku vi ne možete da odgovorite na to pitanje?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, moj izveštaj zasnovan je na dokumentima, i zato bi bilo logično ako pitate nešto konkretno, o konkretnoj zoni odgovornosti konkretnog dana, da onda pogledamo odgovarajuće naređenje i da onda zajedno ustanovimo koja zona odgovornosti je definisana tim naređenjem.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Nećemo se baviti time zato što je to malo, ovaj, opširna tema. Bojim se da bismo izgubili vreme, i tako ga nema mnogo. Hoćete li mi reći, ko donosi odluku o imenovanju komande operativne grupe?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nadređeni komandant. Kao što smo jutros govorili, postoje primeri u kojima su komandanti operativnih grupa na drugim mestima u Hrvatskoj bili imenovani od strane komandanata vojne oblasti na tom području. Ja nemam naređenje kojim je pukovnik Mrkšić imenovan za komandanta Operativne grupe Jug, tako da ne znam na osnovu vojne dokumentacije ko je Mrkšića imenovao na taj položaj.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Sad da vas pitam. Da li ta odluka, znači nadležnog, da kažemo, nadležne komande, koja je nadležna da donese odluku o imenovanju komande operativne grupe - mora biti doneta u pismenoj formi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U prvom delu mog izveštaja, govorim o komandnim dokumentima. Komandni dokumenti mogu da se podele u dve kategorije: naređenja i izveštaji. Kada je reč o naređenjima, postoje različiti nivoi. To su: uputstva, direktive, naređenje, zapovesti. I u skladu sa definicijama tih kategorija naređenja, stoji da važne stvari moraju da se urade putem pismenog naređenja. Zato bih pretpostavio na osnovu tih definicija da bi to trebalo da se uradi pismenim naređenjem.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Znači, možemo se, koliko zaključujem iz ovog vašeg odgovora, vi i ja složiti da je ovo bilo nešto jako važno i da je zahtevalo jedno pismeno naređenje, je l' tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. I da završim moj prethodni odgovor, o tome se govori na stranama 57, 58 i 59 mog izveštaja na engleskom jeziku u prvom delu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li odluka o formiranju operativne grupe mora biti doneta u pismenoj formi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Kao što sam već ranije rekao, važne stvari trebalo bi da se narede pismenim naređenjem. U ovom slučaju, kada je reč o osnivanju operativne grupe, i to bi trebalo da bude pismeno naređenje. Da dodam, iako se ponavljam, da smo mi to tražili od Srbije i Crne Gore tokom proteklih godina, međutim, nismo dobili nikakav odgovor. Tako da čak ni ne znamo da li takvo naređenje postoji.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: I u sklopu ovog pitanja još jedno pitanje. Pošto smo čuli da operativna grupa ima svog komandanta, znači ne komande, posebnog komandanta, da li i odluka o imenovanju komandanta, kao važno pitanje, mora biti doneta u pismenoj formi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da ste ovo pitanje već postavili. To je bilo vaše pretposlednje pitanje. Dakle, već sam vam odgovorio na to.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mislim da možda je prevod loš. Pitao sam za komandu operativne grupe, a sada govorim o komandantu operativne grupe, kao vrhu komande?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa ja mislim da to sažeto može ovako da se kaže. Kad se osniva operativna grupa, imenuje se komandant i komanda. Mogu da postoje dodatna naređenja u slučaju da neki drugi oficiri treba da budu prebačeni u tu komandu. Drugim rečima, da postanu deo štaba, da tako kažem. Ali u naređenju kojim se uspostavlja operativna grupa, mora takođe da stoji, bar na osnovu onoga što sam video za druga područja: ime komandanta, isto kao i jedinica na kojoj se zasniva operativna grupa, kao i druge jedinice koje će biti u sastavu operativne grupe.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste u vašem izveštaju pomenuli neke operativne grupe, pa vas pitam: Da li ste za te operativne grupe koje ste pomenuli u vašem izveštaju, ikada videli naredbu o formiranju bilo koje od tih operativnih grupa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude, na strani 54 engleske verzije mog izveštaja u drugom delu, spominjem strogo poverljivo naređenje broj 09/75-1034, koje je izdala komanda Pete vojne oblasti JNA, i kojom se uspostavlja Treća operativna grupa, a to je bilo za područje južno od Zagreba.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Šta to naređenje o formiranju te operativne grupe sve sadrži? Da li znate?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja ovo konkretno naređenje nisam u celini uvrstio u moj izveštaj. Međutim, uvrstio sam sledeće informacije na stranici 54. Prema ovom naređenju komande Pete vojne oblasti, Treća operativna grupa imaće za

komandanta general-potpukovnika Vladimira Banjanina i delovaće pod direktnom komandom Pete vojne oblasti. Možemo to i da pokažemo ako hoćete. To je, čini mi se, po Pravilu 65ter broj 433. Isto tako, nisam siguran da li se nalazi u ovom dokumentu, ali postoje i sa tim povezana naređenja za operaciju u zapadnoj Hrvatskoj, naređenja za operativne taktičke grupe, i sve je to bilo uključeno u ta naređenja. Evo na primer, Druga taktička grupa spominje se u mom izveštaju na istoj strani. Ona je delovala i napadala u području Saborskog.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste vojni analitičar, bavite se ovom problematikom, pa vas ja pitam sada, pošto nam kažete da ste videli, i pominjete to jedno naređenje: Šta jedna naredba, po vama, kojom se formira operativna grupa - mora sve da sadrži? Šta u njoj mora da stoji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislio sam da sam to već rekao. Možda nisam bio dovoljno jasan. Dakle, govorim na osnovu drugih naređenja za uspostavljanje drugih operativnih grupa. Takvo naređenje mora da sadrži: ime komandanta, ime nadređenog, opis zone odgovornosti ili bar početne zadatke operativne grupe, kao i jedinice koje će biti uključene u sastav operativne grupe. Osim toga, video sam i naređenja za osnivanje operativnih grupa u kojima se, da se tako izrazim, najvažnija jedinica u operativnoj grupi definiše kao takva, kako bi se utvrdilo koji će komandant formirati komandu operativne grupe. I da budem sasvim kompletan, isto tako poznato mi je još nešto. U području Dubrovnika delovala je Druga operativna grupa krajem 1991. godine i početkom 1992. godine, i tamo, ako se dobro sećam na primer, za komandanta je imenovan čovek iz jedne druge jedinice, iz drugog područja, a ne iz onih jedinica koje su na početku učestvovala u akcijama oko Dubrovnika. To je samo detalj da bih upotpunio odgovor.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: U redu. Gospodine Theunens, da vas pitam. U toj naredbi, naređenju o formiranju operativne grupe, znači ne govorimo o konkretnom, nego o nekom naređenju kojim se formira operativna grupa, pošto imamo nesporno da je to *ad hoc* formacija radi obavljanja određenog zadatka, da li u tom naređenju, u toj naredbi o formiranju operativne grupe, treba da stoji i opis zadatka zbog koga se formira operativna grupa?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, naravno. To sam spomenuo. *Ad hoc* ne znači da će to sutra da bude rasformirano. Na osnovu dokumenata koje sam video, moguće je da zadatak bude toliko veliki da treba nekoliko nedelja ili čak i nekoliko meseci da se taj zadatak ostvari. I sve dok nadređeni komandant smatra da je nužno da operativna grupa postoji, ona će i postojati.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mislim da se možemo složiti vi i ja da se operativna grupa kao *ad hoc* formacija formira za obavljanje konkretnog zadatka, je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Teorijski je to tačno. Međutim, opet na osnovu dokumenata koje sam video, i te kako je moguće da vlasti, odnosno komandant koji osniva operativnu grupu, promeni zadatak tokom vremena, ili ga dopunjava, menja, ili daje dodatne zadatke. Ono što se meni čini važnim u ovom kontekstu, jeste da operativne strukture, čak i ako su *ad hoc*, treba da se menjaju samo ukoliko postoje operativni

zahtevi da se to uradi. Jer, svaki put kada menjate organizaciju, svaki put postaje sve komplikovanije da se rukovodi i komanduje, i da komanda operativne grupe funkcioniše.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ukoliko uzmemo situaciju da komandant ili komanda operativne grupe menja zadatak koji je dobila od onoga ko je formirao operativnu grupu, da li mora pismeno, ili na bilo koji drugi način, da obavesti pretpostavljenu komandu, odnosno onog ko je formirao operativnu grupu - o promeni zadatka i razlozima promene zadatka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možda nisam bio potpuno jasan u svom prethodnom odgovoru. Ukoliko dođe do promene zadatka, to ne može da uradi komandant operativne grupe na svoju ličnu inicijativu, jer on radi ono što mu kaže njegov nadređeni. Prema tome, njegov nadređeni, ukoliko za to postoji potreba, će promeniti zadatak. U slučajevima koje sam ja video, ista ona instanca to radi. Drugim rečima, ako dolazi do promene zadatka, tu promenu zadatka daje ista ona instanca koja je i osnovala operativnu grupu. Dakle, to će biti neko ko je nadređen komandantu operativne grupe.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste analizirali dokumenta koja ste imali i koja su vam dostavljena, vezano za Operativnu grupu Jug, pa mi recite: Da li ste našli podatke o tome da je promenjen prvobitni zadatak Operativne grupe Jug, i ako jeste, kada je i ko doneo odluku o promeni tog zadatka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, kao što sam već objasnio, mi nemamo naređenje kojim je osnovana Operativna grupa Jug. I zato je sada teško pretpostaviti da li je došlo ili nije došlo do promena prvobitnog zadatka, onog zadatka koji je definisan naređenjem za osnivanje Operativne grupe Jug.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Govorili ste o zonama odgovornosti formacijskih jedinica koje su u sastavu operativne grupe, pa vas pitam: Da li promena zone odgovornosti formacijskih jedinica ili promena zone operativne grupe - znači promenu zadatka?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Teško je odgovoriti na to pitanje, jer to sve zavisi od zadatka. Ukoliko je zadatak da se neka zona zauzme ili brani, onda je očigledno da ukoliko dođe do promena u toj zoni odgovornosti, da će to biti rezultat činjenice da je promenjen zadatak. Naravno, mogu se zamisliti i druge promene zadatka koje možda neće uticati na područje koje pokriva zona odgovornosti, kao i obrnuto. Međutim, ovo je teorijsko pitanje, jer zona odgovornosti proizilazi iz zadatka, a ne obrnuto.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da li formacijski sastavi kao celina ulaze u sastav operativne grupe koju čine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Nisam siguran da sam razumeo pitanje, časni Sude. Dokumentacija koju sam ja pregledao, a koja se odnosi na operativne grupe, kako dokumentacija o doktrini, tako i naređenja operativnih grupa u raznim delovima Hrvatske, pokazuje da sve jedinice koje su prisutne u zoni odgovornosti operativne grupe jesu potčinjene toj operativnoj grupi.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ja sam vas samo pitao da li one u celini ulaze, znači jedna... jedan bataljon koji uđe u sastav operativne grupe,

da li on u celini ulazi, ili ulaze delovi njegovi? Da li to znate ili ne? Samo recite da ili ne? Da li u celini ulaze ili u delovima? Ili da vam pomognem konkretnije: 80. motorizovana brigada je ušla kompletna u sastav Operativne grupe Jug ili ne? Eto.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu dokumenata koje sam ja pregledao, mogu da kažem da je 80. motorizovana brigada u celini postala komponenta Operativne grupe Jug. Međutim, isto tako mogu da zamislim da ukoliko komandant smatra da iz nekog razloga mora da izvrši takvu promenu, da kada on prepočinjava 80. motorizovanu brigadu Operativnoj grupi Jug, onda bi komandant koji izdaje takvo naređenje mogao isto tako da izuzme neke elemente 80. motorizovane brigade i da ih prepočiniti nekom drugom komandnom nivou, na primer - Operativnoj grupi Sever. Ali to bi se onda radilo zbog nekih konkretnih operativnih zahteva. Kao što sam već rekao, svi elementi 80. motorizovane brigade, kojji su bili razmešteni unutar zone odgovornosti Operativne grupe Jug, bili su pod komandom komandanta Operativne grupe Jug. To važi i za sve druge jedinice unutar zone odgovornosti Operativne grupe Jug.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Sada ću vas pitati, gospodine Theunens: Da li ste videli prilikom pravljenja ovog izveštaja, bilo kakvu naredbu pisanu, ili našli bilo kakav dokaz koji govori o tome da je Veselin Šljivančanin postavljen za načelnika bezbednosti ili organ bezbednosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možda je to pitanje prevoda. Da li ste mislili na načelnika organa bezbednosti ili pomoćnika komandanta za bezbednost?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mislio sam za načelnika organa bezbednosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tačno je da ja nemam dokument koji je potpisao Šljivančanin kao načelnik organa bezbednosti Operativne grupe Jug. Onaj jedan dokument koji smo dobili 18. maja 2006. godine kaže: "Načelnik organa bezbednosti Gardijske motorizovane brigade". Sva dokumentacija koju sam ja pregledao u vezi sa Operativnom grupom Jug, kao i ratni dnevnik Gardijske motorizovane brigade jasno pokazuju da komanda Gardijske motorizovane brigade preuzima komandu Operativne grupe Jug, što znači da major Šljivančanin kao načelnik organa bezbednosti ili pomoćnik komandanta za bezbednost Gardijske motorizovane brigade, postaje načelnik organa bezbednosti ili pomoćnik komandanta za bezbednost Operativne grupe Jug.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi to pretpostavljate. Nemate nijedan pismeni dokument. A ja ću vas pitati ovako: Da li ste videli ijedan dokument koji je moj klijent, gospodin Šljivančanin, uputio nadležnima, onima koje je obavezan da izveštava, koji je potpisao kao načelnik bezbednosti Operativne grupe Jug, ili ste videli bilo koji dokument, bilo kakvu naredbu, zapovest, bilo koji dokument koji je njemu upućen kao načelniku organa bezbednosti Operativne grupe Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, možda sam to već spomenuo, ali tokom protekle tri i po godine, poslali smo najmanje četiti zahteva Srbiji i Crnoj Gori kojima se traže dokumenti vezani za majora Šljivančanina, kako na njegovom položaju načelnika organa bezbednosti Gardijske motorizovane brigade, tako i na njegovom položaju organa bezbednosti Operativne grupe Jug. Jedini dokument koji smo do sada dobili jeste onaj koji sam spomenuo, dokument koji smo dobili 18. maja 2006. godine.

On čak nije ni potpisan, i u kome piše da je Šljivančanin načelnik organa bezbednosti Gardijske motorizovane brigade. Zašto to spominjem? Zato, jer kada je reč o susednim jedinicama Operativne grupe Jug, znači jedinicama stacioniranim u drugim delovima Slavonije i Baranje, za oktobar mesec imamo najmanje četiri izveštaja koja su sačinili organi bezbednosti o situaciji u vezi sa licem po nadimku Arkan. Te izveštaje ja pominjem u mom izveštaju, i to u drugom delu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Nije bitno. To sam video tamo, ta vaša četiti izveštaja koja pominjete, najmanje četiri izveštaja za Arkana. Mene je samo interesovalo ovo: Da li ste vi videli... Rekli ste da niste, i da pređemo dalje - da ne gubimo vreme. Hoćete li reći molim vas ovo: Da li organ bezbednosti jedinice koja je ušla u sastav neke operativne grupe i dalje funkcioniše kao organ bezbednosti tog formacijskog sastava?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, naravno, časni Sude, osim ako se ne naredi drugačije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste našli bilo kakvu naredbu da je organima bezbednosti formacijskih jedinica koje su bile u sastavu Operativne grupe Jug naređeno drugačije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, nisam našao, časni Sude.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li možete gospodine Theunens, da nam kažete koji su to kontraobaveštajni poslovi koje obavlja organ bezbednosti u formacijskom sastavu, recimo, u Gardijskoj motorizovanoj brigadi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, citiraću to iz pravila. To je objašnjeno na stranici 78 u prvom delu mog izveštaja na engleskom jeziku. A to je dokazni predmet broj 107. To su Pravila službe organa bezbednosti oružanih snaga SFRJ. U paragrafu 1 se kaže: "Kontraobaveštajni zadaci su opisani kao otkrivanje i sprečavanje aktivnosti čiji je cilj: rušenje društvenog poretka definisanog Ustavom SFRJ, ugrožavanje bezbednosti zemlje, ukoliko se takva aktivnost sprovodi u Oružanim snagama ili protiv Oružanih snaga, iz zemlje ili iz inostranstva". Znači, radi se o otkrivanju spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja SFRJ onda kada su aktivnosti tog neprijatelja uperene protiv Oružanih snaga SFRJ.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ćemo se složiti gospodine Theunens vi i ja da su jedini nosioci tih poslova organi bezbednosti, i da ih tu niko ne može zameniti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako govorimo o vojsci, da. To je zadatak vojnih organa bezbednosti.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste govorili o funkciji komandovanja, rukovođenje i komandovanje, pa ste objasnili komandovanje. Mene interesuje, da li možete da nam objasnite šta znači stručno rukovođenje ili rukovođenje u stručnom smislu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Čini mi se da se ovde opet radi o prevodu. Da li govorite kakav je tu odnos štaba?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ne. Ne. Evo ja ću... Znači, probaću polako da postavim ovaj, pitanje zbog prevoda. Znači: Da li možete da nam objasnite šta znači stručno rukovođenje ili rukovođenje u stručnom smislu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li mislite na odnos koji postoji između organa bezbednosti u JNA, recimo, između organa bezbednosti više i niže komande?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Evo recimo, objasnite to, stručno rukovođenje upravo u tom delu koji ste vi govorili, koji ste vi pomenuli?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da nije u pitanju čisto kontrola, jer u vojsci kontrola znači nešto drugo, ali verovatno se radi o prevodu. Jer, kontrola znači ovlašćenje da se proverava da li se sprovedu naređenja. Rukovođenje je funkcija rukovođenja i komandovanja, a ono što ja podrazumevam pod odnosom između organa bezbednosti viših i nižih komandi, počiva na dokaznom predmetu broj 107, paragraf 18, kao i u paragrafima 57 i 58, gde je objašnjen odnos između Uprave bezbednosti sa jedne strane i organa bezbednosti. I tu se objašnjava kako Uprava za bezbednost daje specijalna uputstva organima bezbednosti. A pored toga, organi bezbednosti više komande na isti takav način daju specijalna uputstva organima bezbednosti u nižim komandama. Međutim, kao što je objašnjeno u paragrafima 16 i 17 dokaznog predmeta broj 107, organi bezbednosti ili organ bezbednosti direktno je potčinjen starešini u komandi jedinice, institucije ili štaba Oružanih snaga u kojoj se nalazi, i on odgovara tom starešini za svoj rad.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sada ću vas pitati. Prilikom pravljenja ove vaše analize, ovog izveštaja, da li ste imali u rukama ili ste izvršili uvid u knjigu formacije Gardijske brigade? Da li znate za takav dokument da postoji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude, poznat mi je taj dokument. Samo pokušavam sada da ga pronađem da vidim u kom je to zahtevu bilo upućeno Srbiji i Crnoj Gori sa molbom za dostavu. Dakle, 16. juna 2005. godine mi smo tražili od Srbije i Crne Gore sve dokumente koji se odnose na organizaciju i potčinjavanje Gardijske motorizovane brigade. A dobili smo odgovor 15. novembra 2005. godine – da je Srbija i Crna Gora svesna da mora da pošalje odgovor na naš zahtev. Zatim postoji zahtev broj 868 od 17. juna 2005. godine, gde smo tražili Propise i Pravila Oružanih snaga SFRJ, odnosno JNA, i to onih koji su bili na snazi 1991. godine, a koji su se ticali: organizacije, ciljeva, operativnog koncepta zadataka za ofanzivne i defanzivne operacije, rukovođenje i komandovanje, uključujući i odgovornosti komandanta kao i druge relevantne aspekte za Gardijsku motorizovanu brigadu. A 2005. godine poslali smo još dva podsetnika na to, i do sada nismo dobili odgovor. A onda imamo i jedan skoriji...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Izvinite gospodine Theunens, ali mene uopšte ne interesuje šta ste vi kao Tužilaštvo radili i šta ste vi dopisivali sa Savetom za saradnju Srbije i Crne Gore. To šta oni rade, kako rade, šta vi radite, to mene ne interesuje. Mene interesuje pitanje da li ste vi videli taj dokument ili niste? Ako jeste, jeste, ako niste, niste. Da li znate za njega? Evidentno da znate da postoji. Niste ga videli, je l' tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Tako je. Nisam 100 posto siguran o kom konkretnom dokumentu govorite, ali znam da kao i u svakoj drugoj jedinici u vojsci, mora da postoji pravilnik koji objašnjava organizaciju neke jedinice i njeno

funkcionisanje. Mi smo tražili taj dokument, ali ga nismo dobili. Prema tome, ja ga nisam video.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: E sad da vas pitam: Da li imate podataka da je Gardijska motorizovana brigada specifična po svom ustrojstvu u odnosu na druge brigade koje ste analizirali: Pravilo brigade pešadijske, planinske, brdske, šta beše, već koje postoje? Da li je Gardijska motorizovana brigada specifična i ako jeste, da li znate u čemu je njena specifičnost?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Svakako časni Sude, ona se razlikuje po sastavu, jer na primer, u personalnom smislu - samo ljudstvo koje odgovara najvišim standardima prilikom selekcije, prima se u Gardijsku motorizovanu brigadu. Takođe, ona je bila specifična po svom sastavu, jer je Gardijska motorizovana brigada imala dva bataljona vojne policije, uključujući u Prvom bataljonu vojne policije i jednu anti-terorističku četvu. To je bila specijalna četa vojne policije. Uopšte, Gardijska motorizovana brigada je bila karakteristična i po nivou opremljenosti. I poslednje, ali ne i najmanje značajno, ona je bila specifična i zbog svoje subordinacije. Ona je bila direktno podčinjena SSNO-u - saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu i to preko šefa kabineta Sekretarijata za narodnu odbranu, dok su drugi motorizovani bataljoni odnosno brigade, bili uglavnom podređeni preko korpusa i divizionu - vojnim oblastima. Ove informacije nalaze se na stranicama 74 i 75 i 76 u prvom delu mog izveštaja, gde sam se pozivao na otvorene izvore, odnosno publikacije JNA, pre svega na časopis "Narodna Armija". A taj članak može da se nađe u dokumentu 391 po Pravilu 65ter.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li je Gardijska motorizovana brigada bila specifična i po svojoj nameni?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ako mi dozvolite, ja bih pročitao informaciju koju sam pronašao na internetu?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da ne oduzimamo vreme, jer stvarno vremena nemam. A ima mnogo stvari koje bih hteo da vas pitam. Znači, ako vas pitam da li je bila specifična po nameni, dovoljno je da mi kažete da, i već imamo u dokumentima koje ste vi obradili - gde je ta specifičnost.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa da. Ovo je zapravo jedna web stranica Vojske Jugoslavije, jer pošto nismo dobili dokumenta od Srbije i Crne Gore, ja sam pogledao stranicu na internetu, i tu stoji da u oružanim snagama Srbije i Crne Gore Gardijska brigada u svom sastavu specijalno odabrane, obučene i opremljene jedinice i sopstvene snage bezbednosti, kako bi zaštitili najviše vojne institucije i ličnosti. Najpoznatija je po tome što ima pored ovih jedinica i Počasni Gardijski bataljon u okviru svog sastava. A ta informacija može da se nađe na 75 stranici mog izveštaja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hoćete li mi reći u sistemu komandovanja, kakav je položaj dva bataljona vojne policije koji su u sastavu Gardijske motorizovane brigade?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu informacija koje sam ja pregledao, ovi bataljoni su na istom nivou kao i dva motorizovana bataljona koja su uključena u Gardijsku motorizovanu brigadu, kao i oklopni bataljon i druge jedinice, pozadinske

jedinice, koje čine Gardijsku motorizovanu brigadu. Prema tome, svi su oni podčinjeni komandantu Gardijske motorizovane brigade.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ako imamo takvu situaciju - da su direktno podređeni komandantu, ko je onda planirao i razrađivao zadatke bataljona vojne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Bataljon vojne policije kao i bilo koji drugi bataljon u Gardijskoj motorizovanoj brigadi prima svoja zaduženja ili zadatke od komandanta. Komandant, kao što sam to objasnio u odeljku 6 o planiranju, ima štab koji ima savetodavnu ulogu u pripremanju operacija. Što se tiče vojne policije, znamo iz propisa organa bezbednosti da je načelnik organa bezbednosti savetnik komandanta - u ovom slučaju komandanta Gardijske motorizovane brigade - u pitanjima korišćenja vojne policije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato gospodine Theunens da u sastav Gardijske motorizovane brigade... da u štab Gardijske motorizovane brigade ulaze i dva referenta za vojnu policiju, odnosno starešine koje imaju stručnost za planiranje i upotrebu vojne policije, i da su oni u pogledu vojne stručnosti izjednačeni sa komandantima bataljona?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne razumem to pitanje. Jer postoji savetnik, odnosno načelnik organa bezbednosti koji savetuje komandanta Gardijske motorizovane brigade o načinu upotrebe vojne policije. A možda bi bilo lakše ako mi date neka imena?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Pošto imamo malo, ovaj, problema i sa prevodom i sa nerazumevanjem, ja ću probati da preformulišem ovo - da dobijemo neki drugi možda odgovor - nekim drugim putem. Konkretno: Da li štab brigade razmatra plan za aktivnosti vojne policije, kao i kada su u pitanju drugi bataljoni koji su u sastavu te brigade?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Kao i za svaku drugu jedinicu koja je uključena u brigadu, postoje planovi o upotrebi tih jedinica, kao i za regulisanje drugih aktivnosti tih jedinica.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da li ćete se vi složiti sa mnom da je iz ovih specifičnosti Gardijske brigade koje smo pomenuli, proistekla i upotreba vojne policije u borbenim dejstvima prilikom dešavanja u Vukovaru 1991. godine?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mojim pregledom dokumenata Operativne grupe Jug - komandant Operativne grupe Jug bio taj koji je određivao upotrebu vojne policije, uključujući i kao što ste vi pomenuli, upotrebu vojne policije u borbenim dejstvima.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li se inače vojna policija koristi za borbena dejstva?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Pa, morali bi da pogledamo priručnik ili pravilnik kojim se određuje upotreba vojne policije. Bez pregleda tog priručnika, mogu već sada da vam kažem da bi vojna policija mogla da se koristi, na primer, prilikom regulisanja saobraćaja, na primer, za pratnju ljudi, za zaštitu komandnog mesta ili

štabova. I takva vrsta zadataka može da bude i komponenta borbenih dejstava. I da nastavim, vojna policija je objašnjena u prvom delu od stranice 84 do stranice 90 mog izveštaja. I tu se uglavnom pominje dokazni predmet broj 435.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Mene interesuje da li vojna policija može i pod kojim uslovima da se uključi u jurišne odrede?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Na osnovu naređenja koje je izdao komandant Operativne grupe Jug, odgovor je - da.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li znate kako stoji u propisima vezano za upotrebu vojne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Znam. Ti propisi su mi poznati, časni Sude. I to je opisano na stranicama 84 pa do 90. stranice u prvom delu engleske verzije mog izveštaja, gde se iznose zaduženja vojne policije, kao i njihovo potčinjavanje i objašnjava se njihov odnos sa organima bezbednosti. Takođe, tu se nalazi i deo o upotrebi vojne policije u obezbeđivanju sigurnosti ratnih zarobljenika, zatim u logorima za zatvorenike, kao i njihovo učešće u hapšenju i praćenju zatvorenika, kao i u kretanju izbeglica. A to se vidi u paragrafu 25, u dokaznom predmetu broj 435. Radi se o propisima za delovanje vojne policije SFRJ iz 1985. godine.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da se zadržimo još malo na Gardijskoj motorizovanoj brigadi, pa ću vas pitati, da li ćete se složiti sa mnom, kada imamo u vidu namenu i karakter Gardijske motorizovane brigade, da je ona po svom karakteru i toj nameni bila vojno-policijska, jer su joj zadaci koje je imala bili tipično vojno-policijski?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, mislim da to nije baš tačno predstavljanje sposobnosti Gardijske motorizovane brigade. Ali je tačno da je Gardijska motorizovana brigada imala dva bataljona vojne policije, i to je uglavnom bilo poznato po tome što im je zadatak bio da štite više vojne vlasti. Ali želim da istaknem, da pored ta dva bataljona vojne policije, Gardijska motorizovana brigada je imala i dva motorizovana bataljona. To su bile pešadijske jedinice, kao i jedan oklopni bataljon koji je imao tenkove M-84. Vojna policija obično nema tenkove prilikom izvođenja svojih zadataka.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vam je poznato gospodine Theunens da je pod organom bezbednosti u Gardijskoj motorizovanoj brigadi bilo odeljenje vojne policije posebne namene, koje je bilo sastavljeno od 12 starešina?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ne razumem to pitanje, jer u transkriptu piše "u organu bezbednosti Gardijske motorizovane brigade postojalo je odeljenje vojne policije posebne namene". Da li po tim podrazumevate da je ta jedinica vojne policije...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam što se preklapamo, ali zaista zbog loših prevoda gubimo strašno vreme. Ja se trudim zaista da polako govorim, i da postavim pitanje. Znači, pitao sam vas: Da li vam je poznato da je u Gardijskoj motorizovanoj brigadi bilo odeljenje vojne policije posebne namene, koje je bilo sastavljeno od 12 starešina? Ako znate, recite da, ako ne - ne. Idemo dalje, nije problem nikakav.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ako mislite na antiterorističku jedinicu...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ne, ne, ne.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, onda mi nije poznata ta jedinica. Ali sa vojnog stanovišta, zbog čega biste imali jedinicu posebne namene koja ima 12 starešina?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da ste imali knjigu "Formacije Gardijske brigade", da su vam je dali, ili da ste je vi dobili na neki drugi način, to biste našli i bilo bi vam jasno zašto. Prema tome, ne pitam verovatno zato što nemam šta drugo da radim. Hoćete li mi reći, ako imamo više formacijskih sastava u sastavu operativne grupe od kojih svaka formacija ima organa bezbednosti, kakvi su njihovi međusobni odnosi - tih organa bezbednosti različitih formacija koje su u sastavu operativne grupe?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Odnos između organa bezbednosti pripada različitim jedinicama. Da li pri tome mislite na odnose između organa bezbednosti na nivou komande operativne grupe s jedne strane, a sa druge strane organa bezbednosti podređenih jedinica? Ili mislite na odnos između organa bezbednosti potčinjenih jedinica? Da bih odgovorio na prvo pitanje, s obzirom na ono što piše u propisima koji određuju aktivnosti organa bezbednosti, postoji odnos rukovođenja, specijalni odnos rukovođenja između organa bezbednosti komande i organa bezbednosti potčinjenih jedinica.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Evo da vas pitam konkretno: Odnos organa bezbednosti 80. motorizovane brigade i organa bezbednosti Gardijske motorizovane brigade?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne mogu konkretno da odgovorim na pitanje za situaciju u Vukovaru, jer nemam dokumente o tome. Mogu samo da pomenem ono što sam ranije pročitao u vezi sa propisima prema kojima, po dokaznom predmetu broj 107, postoji specijalan odnos rukovođenja između organa bezbednosti na višem nivou i organa bezbednosti na nižem nivou.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Da vas pitam sad, da li ćete se složiti sa mnom da odnos različitih organa bezbednosti koji su u sastavu formacijskih jedinica koje su ušle u privremeni sastav, kao što je operativna grupa, se odnosi samo na kontraobaveštajnu delatnost?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Zaista je tako, časni Sude. Međutim, želim samo da vam skrenem pažnju i na odnos koji je postojao između štabova i komandi jedinica u dokaznom predmetu broj 393, a to je Priručnik za rad komandi i štabova iz 1983. godine, gde se govori o konceptu štabskih odnosa.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To je potpuno drugo pitanje, van ove teme. Znači, ja sam vas pitao ovo... složili smo se, znači, nema spora, u skladu sa pravilima da je to kontraobaveštajna delatnost...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ali bih želeo da dodam ako mi dozvolite, ovu definiciju štabskih odnosa između štabova višeg nivoa i štabova nižeg nivoa, jer to ima značaja i za odnos između organa bezbednosti više jedinice i organa

bezbednosti niže jedinice. I ako mi dozvolite, pročitao bih deo iz paragrafa 7 iz dokaznog predmeta broj 393: "Odnos štabova između organa komande i štabova na višem i nižem organizacionom nivou su u stvari u funkcionalnom odnosu, rukovođeni principom obavezne akcije u skladu sa zahtevom organa štaba više komande za potrebe izvršenja naređenja koje je izdao nadređeni komandant".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Više puta ste pomenuli Pravilo organa bezbednosti u Oružanim snagama SFRJ, pa ću vas pitati: Da li ćemo se složiti da pretpostavljeni starešina organa bezbednosti može tom organu bezbednosti dati samo da izvršava zadatke iz delokruga organa bezbednosti, bez obzira na to da li su ti zadaci obuhvaćeni poslovima koji se redovno izvršavaju na formacijskom mestu na kome se nalaze? Znači, samo zadatke iz delokruga organa bezbednosti. Da vam pomognem, to je u tački 48 Pravila organa bezbednosti.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude. Ako taj oficir deluje kao organ bezbednosti i u delokrugu njegovih zaduženja kao organa bezbednosti - on može da izdaje naređenja ili da daje instrukcije, kao što je to opisao gospodin Bulatović.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato - ko je doneo taj propis o kome sada govorimo, Pravilo organa bezbednosti u Oružanim snagama SFRJ? Pravilo službe, pardon, Pravilo službe organa bezbednosti u Oružanim snagama SFRJ?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja ne znam ko je to doneo, ali ako prvu stranicu tog dokumenta, tu je objašnjeno ko je potpisao to Pravilo službe.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, imaćemo jednu intervenciju, ovaj... konsultacije sa mojim kolegama. Mislim da je na strani 90 u redu 10.... od 7 do 10, znači, moje pitanje od broja 7 do 10. Ja sam pitao za ovlašćenog starešinu, znači, misleći na pretpostavljenog starešinu organu bezbednosti. Znači, pretpostavljeni vojni starešina organu bezbednosti, ili da prevedemo – komandant. I rekao sam da je u pitanju član... tačka 48 ovog pravila, ali bojim se da je prevod bio loš, tako da je odgovor se odnosio na nešto potpuno drugo.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Možda je problem...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, pokušavam ovaj, da napravim mnogo kraće pitanje, ovaj, da bi bilo jasnije i da ne gubimo vreme. Znači: Da li pretpostavljeni starešina organu bezbednosti može tom potčinjenom, svom potčinjenom organu bezbednosti dati zadatke samo iz delokruga organa bezbednosti, na osnovu člana 48 Pravila službe organa bezbednosti u Oružanim snagama SFRJ?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, možda bi bilo od pomoći kada bismo pokazali taj član, da svi to vidimo. Jer je ovo član koji ja nisam uvrstio u svoj izveštaj tamo gde sam govorio o organima bezbednosti. To je dokazni predmet broj 107.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, to je dokazni predmet 107, pa bih molio da se... BHS je strana 31, engleska verzija su strane 19 i 20. Mislim da je 19 za tačku 48. Za BHS nosi ERN oznaku broj 0090-9832, za englesku verziju je 0092-0117. Znači, englesku verziju za gospodina Theunensa nek' stave. To je strana 19... Znači, 48.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Znači strana 19, počinje tačka 48. Vidite li gospodine Theunens? Je l' imate na ekranu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vidim, da. Hvala. Nastavlja se na stranici 20. Ali nisam siguran šta me pitate?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Jeste li videli gospodine Theunens to?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vidim, časni Sude, ali nisam siguran...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da ne gubimo... da ne gubimo vreme. U smislu ovog propisa zakonskog, tačka 48 Pravila službe Oružanih snaga, hoćete li mi reći: Ko je nadležni starešina, starešina organu bezbednosti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li možemo da se vratimo na kraj 19. strane, molim vas?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Hajde, vratićemo.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ovde se govori o ovlašćenom oficiru organa bezbednosti. A meni se čini da to nije isto kao oficir koji je nadređen organu bezbednosti.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, mislim da ste vi u pravu, da je u pitanju loš prevod, jer smo se složili oko toga ko je neposredno pretpostavljeni organu bezbednosti i ko može izdati zadatak organu bezbednosti. A moje pitanje je samo bilo jedno: Da li može da mu izda pretpostavljeni starešina organa bezbednosti - samo zadatke iz okvira organa bezbednosti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, u stvari članovi 16 i 17 u dokaznom predmetu 107, u istom Pravilu službe, navodi se da je organ bezbednosti direktno podređen rukovodećem oficiru komande, institucije ili štaba oružanih snaga i da je on odgovoran tom oficiru za svoj rad.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Sada smo to razrešili... Znači, to je taj nadležni starešina, je l' tako?

SUDIJA PARKER: Nisam siguran odakle dolazi ovaj nadređeni oficir, gospodine Bulatoviću, jer u članu 48 na engleskom jeziku spominje se ovlašćeni oficir organa bezbednosti. Kao čisto jezičko pitanje, to znači da je neko iz organa bezbednosti, a ne komandant jedinice koji obavezno nije u organu bezbednosti.

TUŽILAC WEINER: Časni Sude, da li bismo i BHS verziju mogli da stavimo na grafoskop, pa da onda to prevodioci pročitaju? Izgleda da postoji greška u ovom engleskom prevodu kojim se sada služimo.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Evo časni Sude, da probamo da razrešimo zaista ovu situaciju oko prevoda. Dokazni predmet je 107, znači BHS je strana 31. Evo.

SUDIJA PARKER: Sada to vidimo na ekranu.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Evo, ja ću pročitati kako piše: "U skladu sa pravima i dužnostima utvrđenim zakonom i propisima, donesenim na osnovu zakona, ovlašćeni starešina organa bezbednosti dužan je da izvršava zadatke iz delokruga organa bezbednosti koje mu odredi nadležni starešina, bez obzira na to da li su ti zadaci..." Šta je ovo, o čemu ovo govori?... Pa ne mogu ja da se bavim sa prevodom.

SUDIJA PARKER: Možda gospodine Bulatoviću, ako to može da vam pomogne, možete da razmislite o članu 48 tokom pauze, koja bi trebalo da bude uskoro. A u međuvremenu možete da radite na nečem drugom, tako da ne gubite vreme.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Nije... Časni Sude, nije problem u tome. Problem je u prevodu sa kojim ovih dana imamo problema. Ali dobro. Ja ću nastaviti dalje.

SUDIJA PARKER: Mislim da nije. Čak ni vaš prevod vam nije dao ono što ste želeli. Pa je možda bolje da o tome razmislite za vreme pauze.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Videćemo.

SUDIJA PARKER: Da budem jasan. Da li vi tvrdite da nadređeni oficir jedinice unutar koje se nalazi organ bezbednosti, organu bezbednosti ne može da da nikakve zadatke, osim zadataka iz nadležnosti organa bezbednosti?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Apsolutno.

SUDIJA PARKER: Bojim se da je to novost za neke nadređene oficire. Ali izgleda da to ne podržava ni engleski prevod, a ni ovaj vaš prevod člana 48. Ako želite da nastavite s tim, možete. Ali bilo bi korisnije da pređete na nešto drugo i da onda još jednom o tome razmislite za vreme pauze.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Ostaviću to posle pauze časni Sude, ali - to je tako. Pitao sam gospodina Theunensa ko je doneo Pravilo službe organa bezbednosti u Oružanim snagama, rekao je da ne zna. Ja ću mu reći da je to uradilo Predsedništvo SFRJ i da je taj isti organ doneo i Pravilo službe vojne policije.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: A sad ću pitati gospodina Theunensa. Da li ćete se složiti sa mnom...

prevodioci: Prevodioci mole govornika da govori u mikrofonski ili glasnije. Prevodioci imaju mnogo problema da ga čuju. Hvala.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ćete se gospodine Theunens složiti sa mnom da upotrebu vojne policije van propisanog delokruga u Oružanim snagama odobrava ili može narediti samo savezni sekretar za narodnu odbranu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ne sećam se da sam video takav propis. Ako mi gospodin Bulatović pokaže relevantni član u okviru Pravila službe vojne

policije, ja ću svakako da ga pogledam. To je moguće, ali ne sećam se da sam nešto tako video.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To ću ostaviti za pauzu, pa ćemo posle pauze nastaviti. E sad ćemo da dođemo gospodine Theunens do jednog dela koji se tiče Zagrebačkog sporazuma. Da li znate na kom je nivou potpisan Zagrebački sporazum, odnosno ko su učesnici u potpisivanju Zagrebačkog sporazuma? Koji je to nivo?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ljudi koji su učestvovali u potpisivanju Zagrebačkog sporazuma o evakuaciji ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice, bili su: general Andrija Rašeta, koji je ranije bio komandant Pete vojne oblasti ili barem viši vojni zvaničnik u Petoj vojnoj oblasti, a posle toga bio je imenovan za glavnog pregovarača na strani JNA; zatim je tu bio hrvatski ministar zdravlja doktor Andrija Hebrang, predstavnici Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (ICRC), mislim da su tu bili i Lekari bez granica (Medecins Sans Frontieres) a takođe i, nevladina organizacija Malteški krst (Maltese Cross).

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ćemo se složiti da je to, da tako kažemo, jako visok nivo na kome se potpisuje jedan ovakav sporazum?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, časni Sude.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Šta bi trebalo, obzirom na značaj toga sporazuma i predmeta sporazuma da se uradi i da se pripremi evakuacija ranjenih i bolesnih, kako je predviđeno u tom sporazumu, imajući u vidu i ovaj nivo na kom je sporazum potpisan?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Daću jedan vrlo uopšten odgovor na ovo pitanje. Trebalo je izdati naređenja ljudima koji treba da sprovedu evakuaciju i dati im zadatke za sprovođenje evakuacije u skladu sa onim što je dogovoreno u Zagrebu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li to znači, pošto je uključena Jugoslovenska narodna armija, da je trebalo da usledi neka naredba o evakuaciji ranjenih i bolesnih?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Upravo tako, časni Sude. Ja sam naišao na dva dokumenta koja spominju evakuaciju bolnice. Prvo dokazni predmet broj 415. To je naređenje iz Prve vojne oblasti u kom se spominje zadatak evakuacije bolnice. Datum je 18. novembar. Zatim, tu je naređenje Operativne grupe Jug pod oznakom 431-9, datum je 20. novembar. To je dokazni predmet broj 419. Očigledno je da je Prva vojna oblast, odnosno general Života Panić, da je on trebao da primi naređenje svog nadređenog – ministarstva odbrane, SSNO, kako bi se sproveo u delo sporazum potpisan u Zagrebu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Prilikom izrade ovog izveštaja i ove vaše analize, da li ste našli pismenu naredbu o evakuaciji ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice u skladu sa ovim potpisanim sporazumom, koja sadrži elemente potrebne za sve ono što sadrži sporazum?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, dva dokazna predmeta koja sam upravo spomenuo, 415 i 419, samo spominju evakuaciju bolnice, drugim rečima, samo kažu – evakuišite bolnicu. Ti dokumenti ne sadrže dodatne informacije koje bi bile

potrebne da se evakuacija sprovede u skladu sa sporazumom koji je potpisan u Zagrebu. Samo za vašu informaciju, u novembru 2005. godine, mi smo zatražili od Srbije i Crne Gore sva naređenja koja je izdao pukovnik Mrkšić, kako bi osigurao bezbednost i zaštitu ljudi koji su evakuisani iz vukovarske bolnice. Dokumenti koje smo dobili u januaru 2006. godine nisu sadržali takva naređenja.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Po vama, imajući u vidu složenost problema evakuacije ranjenih i bolesnih u skladu sa sporazumom, nivo na kome se potpisuje taj sporazum, šta bi ta naredba o evakuaciji lica predviđenih sporazumom, trebala sve da sadrži?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ko izdaje to naređenje? Mislite na naređenje koje izdaje komanda Prve vojne oblasti ili Operativne grupe Jug ili konkretan oficir koji je bio zadužen da sprovede evakuaciju?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Rekli ste da imate dva dokumenta o evakuaciji. Složili smo se da ni jedan od njih ne sadrži sve elemente koji su u sporazumu od 18. novembra. Pa ja pitam: Šta bi morala naredba kojom se naređuje evakuacija, vas pitam kao analitičara - da sadrži, kada imate složenost i kompleksnost ovog pitanja?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Naređenje da se sprovede evakuacija, odnosno naređenje da se sprovede u delo Zagrebački sporazum, trebalo bi da uključi u najmanju ruku: ime osobe koja će tim da komanduje, jedinice koje će u tome učestvovati, zadatke za svaku od jedinica, početak operacije, ne samo vreme, nego i lokacija, ruta kojom će ići oni koji se evakušu kao i njihova pratnja, dodatne mere za koordinaciju, kako bi se obezbedilo da ti ljudi bez problema budu transportovani kroz zonu operacija. Isto tako, treba da se navedu imena, odnosno organizacije kojima bi trebalo da se predaju zatvorenici. Isto tako, tu treba da stoji jedan vrlo važan logistički deo. A to je – treba da se utvrdi ko će da obezbedi vozila, ko će da obezbedi hranu, medicinsku negu i tako dalje. Zatim treba da se napravi bezbednosna procena kako bi se videlo da li postoji pretnja od bekstva nekih koji se evakušu, kao i procenu drugih rizika. Na primer, rizika kojima će biti izloženi zatvorenici a koji mogu da dođu od lokalnog stanovništva ili bilo koga drugog ko bi želeo da spreči evakuaciju, ili da naškodi fizičkoj bezbednosti onih koji se evakušu. Dalje, kada je reč o Zagrebačkom sporazumu, tu bi trebalo da postoji i informacija kakav stav treba da se zauzme prema Međunarodnom komitetu Crvenog krsta i Posmatračkoj misiji Evropske zajednice (ECMM, European Community Monitoring Mission). Zatim, ako je to moguće, imena zvaničnika Međunarodnog komiteta Crvenog krsta i evropskih posmatrača koji učestvuju u nadgledanju evakuacije, i tako dalje.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. Sada mi recite, da li je pre evakuacije ranjenih i bolesnih, imajući u vidu ratna dešavanja, oružane sukobe, organ bezbednosti morao da bezbednosno proveri stanje u bolnici? Malopre ste nešto rekli o tome?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, i rekao bih da to ne bi trebalo da bude ograničeno samo na bezbednosni status same bolnice, nego i na maršrutu kojom će ići evakuacija, kao i na krajnju destinaciju.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom da u analizi dokumenata koje ste imali i sve to, je među licima u bolnicu bilo i pripadnika jedinica takozvane Hrvatske vojske, koji su upotrebljavali oružje, koji se nisu predali, kao što je to uradila grupa od 18. novembra, koji su utočište potražili u bolnici, gde imamo podatke da su oblačili bele mantile, predstavljajući se kao medicinsko osoblje, stavljali zavoje, iako nije bilo potrebe, da bi na taj način sebe prikazali u statusu koji je predviđao evakuaciju tako ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice - da bi prikriili svoj pravi status pripadnika oružanih formacija koje su učestvovala u oružanoj pobuni protiv SFRJ?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ja mogu da odgovorim samo na ono što shvatam kao prvi deo pitanja. Prema izveštaju Operativne grupe Jug i izveštaju Prve vojne oblasti, bilo je pripadnika hrvatskih snaga među ljudima u bolnici. Svi drugi aspekti koji se spominju u pitanju gospodina Bulatovića, nemaju podršku u dokumentima koje sam ja imao.

SUDIJA PARKER: Gospodine Bulatoviću, da li je ovo pogodan trenutak za pauzu?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Jeste, časni Sude. Može. I ja ću vas pitati ovaj, da mi date instrukciju - kol'ko ja još vremena imam na raspolaganju, da bi mogao da u pauzi revidiram neki broj pitanja.

SUDIJA PARKER: Nastavićemo sa radom u 15.45 časova, a vi ćete imati 25 minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Bulatoviću?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Evo, Gospodine Theunens, da se vratimo na ono što je izazvalo nedoumice... neke stvari... vaša tumačenja, loših prevoda i već ko zna čega. Pa da ne bi komplikovali, ovako, ja ću vas pitati i pojasnićemo to na jedan drugi način. U Gardijskoj motorizovanoj brigadi, ko je bio neposredno pretpostavljeni, odnosno kome je bio potčinjen Veselin Šljivančanin?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Major Veselin Šljivančanin je bio potčinjen neposredno komandantu Gardijske motorizovane brigade, pukovniku Miletu Mrkšiću 1991. godine.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li to znači da je gospodin Mrkšić bio nadležni starešina Veselinu Šljivančaninu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, ali mislim da bi reč "komandant" bio bolji prevod. Postoji ta nijansa u engleskom jeziku.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Dobro. I samo da vas pitam, da razjasnimo tu stvar, da li to znači da je gospodin Mrkšić, kao pretpostavljeni starešina ili komandant gospodinu Šljivančaninu, mogao znači svom potčinjenom Šljivančaninu da izda zadatke iz... samo iz delokruga organa bezbednosti, a u skladu sa članom 48 koji smo malopre analizirali?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Morao bih da vidim taj član, jer ja se nisam na njega pozivao u svom izveštaju, pa prema tome nisam bio svestan tih ograničenja u komandnim ovlašćenjima koje je Mrkšić imao kao komandant Gardijske motorizovane brigade nad jednim od svojih pomoćnika.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: To smo uveli kao dokaz, to Pravilo službe organa bezbednosti, tako da postoji član 48, vidim da ga različito tumačimo svi, tako da ne bi gubili vreme oko toga, ostavićemo to za neku našu analizu kada dođe vreme, ako dođe. E, sad da vas pitam. Kada imamo situaciju oko evakuacije ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice - u stanju i u situaciji koja se nalazi u bolnici, kako smo je opisali i za šta imamo određene dokaze - kakva je uloga i učešće vojne policije u evakuaciji ranjenih i bolesnih? Šta vojna policija treba da radi u toj situaciji?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vojna policija Operativne grupe Jug treba da radi ono što joj komandant Operativne grupe Jug naredi. I to isto odnosi se i na jedinice vojne policije drugih jedinica koje su u tome možda učestvovala. Dakle, njihov komandant je taj koji će im izdavati konkretna zaduženja, a to važi i za evakuaciju.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da vas pitam, da li je evakuacija ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice u skladu sa Zagrebačkim sporazumom, po svom karakteru i suštini poslova koji treba da se obave - iz delokruga organa bezbednosti... i zadatak iz delokruga organa bezbednosti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Evakuacija ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice u skladu sa Zagrebačkim sporazumom je operacija koja zahteva istu vrstu planiranja i pripreme kao i bilo koja druga vojna operacija. A to znači da razni štabski organi kao i druga odeljenja u okviru komande, a pri tome mislim na primer na logističke organe i organe bezbednosti, pomagaće komandantu u pripremanju naređenja za sprovođenje evakuaciju. Konkretno, za organe bezbednosti, pored onog što sam već ranije pomenuo kada sam govorio o zahtevu da organ bezbednosti priprema bezbednosne ocene koje će se uzimati u obzir, oni će procenjivati i opasnost od bekstva onih koji se evakušu ili nastojanja nekih drugih lica da ih oslobode, kao i rizici za fizičku bezbednost onih ljudi koji se evakušu. Organi bezbednosti takođe će učestvovati i u odabiranju lica koja će biti evakuisana, jer kao što ste vi ranije rekli, to bi mogli biti i civili, bivši borci i drugi ljudi, pa bi moglo da bude potrebno da se izvrši takva selekcija, a organi bezbednosti bi mogli i u tome da pomognu.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da vas pitam, da li su radnje: izdvajanja, pretresanja - radnje redovne procedure - koju izvršavaju oni koji sprovode lica lišena slobode? Da li je normalno, da li su to normalne uobičajene radnje, procesne radnje, da se izvrši: pretres, popis, selekcija, odvajanje i tako? Znači, radnje redovne procedure koje radi vojna policija prilikom lišavanja slobode?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Izvinjavam se, meni engleski nije maternji jezik, pa engleska reč "frisking" mi predstavlja malo teškoću, pa možda postoji neka lakša reč?

prevodioci: Pretres ljudi.

SUDIJA PARKER: To znači fizičko i vizuelno pregledanje ljudi.

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Hvala, časni Sude. Da, to bi trebalo da bude deo naređenja za evakuaciju, da ljudi treba da budu pretreseni pre evakuacije kako bi se sprečili da imaju oružje ili neku drugu opasnu opremu. Da, ali ponovo da kažem, ovo je teorijski odgovor koji je zasnovan na mom pregledu onih propisa JNA i mog ličnog iskustva i vojnog obrazovanja. Nisam bio u prilici da vidim bilo kakva konkretna naređenja u vezi sa tim - kako je to izvršeno prilikom evakuacije vukovarske bolnice 20. novembra.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste gospodine Theunens mislim na pitanje uvaženog kolege Vasića, da... kada vas je pitao o strukturi komande operativne grupe, da su pre nego što je komanda Gardijske motorizovane brigade preuzela ulogu komande Operativne grupe Jug, došli pukovnik Pavković i pukovnik Terzić - da su poslali u komandu. Pa me interesuje: Da li sam ja to dobro zapisao, i ako jesam, da nam objasnite u kom svojstvu su došla ova dva viša oficira, koji su po činu pukovnici, koji su upućeni iz kabineta SSNO-a, znači Saveznog sekretarijata za narodnu Odbranu u operativnu grupu Jug?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ono što sam pomenuo gospodinu Vasiću, a to je obuhvaćeno mojim izveštajem na stranici 65 u drugom delu engleske verzije, ja sam pomenuo dokazni predmet broj 404, gde se govori o određivanju... privremenom raspoređivanju pukovnika Nebojše Pavkovića i pukovnika Zlatoja Terzića u Gardijsku motorizovanu brigadu. Dakle, ne u Operativnu grupu Jug, već u Gardijsku motorizovanu brigadu, a to je naređenje od 29. septembra 1991. godine. Koliko sam ja shvatio, ova dva oficira su poslata radi uspostavljanja veze sa drugim organima, što nije neuobičajeno u takvoj situaciji, bar iz mog iskustva. Možda bi trebalo da pogledamo dokazni predmet broj 404, gde se vidi tačna formulacija naređenja pukovnika Vuka Obradovića o privremenom slanju pukovnika Pavkovića i Terzića u komandu Gardijske motorizovane brigade.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, da li ste prilikom izrade ove vaše... ovog vašeg izveštaja imali u vidu, da li su vam stavljeni na raspolaganje, na uvid, dokumenti posmatrača Evropske zajednice, koji su pratili evakuaciju ranjenih i bolesnih iz vukovarske bolnice? Nisam u vašoj analizi našao da to pominjete, pa ne znam da li ste to uopšte imali? Možda vam nije dato?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja jesam uzeo u obzir i te izveštaje prilikom pripreme svog izveštaja, ali sam kao analitičar mislio da je korisnije da se ograničim samo na izveštaje Operativne grupe Jug i Prve vojne oblasti i na to kako su oni sprovodili evakuaciju, i to ne samo evakuaciju bolnice, već i operacije drugih evakuacija koje su se događale u to vreme u Vukovaru. Ograničio sam se na njihove izveštaje zbog toga što su Operativna grupa Jug i Prva vojna oblast bili ti koji su direktno bili uključeni u operaciju i koji su bili u poziciji da najbolje znaju kako se ta operacija evakuacije odvijala.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li ste u tim izveštajima našli da je u evakuaciju ranjenih i bolesnih i sprovođenje Zagrebačkog sporazuma ulogu imao Nebojša Pavković?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ja znam da je on imao neku ulogu, s obzirom da sam gledao video snimke, uključujući i čuveni video sa Borsingerom, ali to nisam koristio u svom izveštaju, inače ne bih ni mogao da odgovorim na to pitanje, osim ako mi vi ne biste pokazali te dokumente.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ja nisam pitao za video snimke, nego izveštaje posmatrača Evropske zajednice (ECMM). Da li ste njih imali u rukama kada ste pravili ovaj izveštaj ili ne?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislim da sam već ranije pomenuo da jesam uzeo u obzir i te izveštaje, pročitao sam ih. Takođe sam razumeo, nisam siguran u kom je to bilo izveštaju, da je u jednom od tih izveštaja došlo do zbrke, mešanja imena Pavkovića i Šljivančanina. Ali da ponovo kažem: ukoliko želite da komentarišem izveštaj posmatrača Evropske zajednice, mislim da bi bilo korisno za sve nas ukoliko biste mi ga pokazali.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: U redu. Hoću.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, da li može na ekran da se stavi dokazni predmet 316?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vidite izveštaj gospodine Theunens na ekranu?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, imam to pred sobom, časni Sude.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li vidite šta piše pod podnaslovom "Predmet – pregovori o evakuaciji ranjenika iz vukovarske bolnice"? Je li tačno?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. Tako je.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Da li hoćete da pogledate ko su učesnici? Zadnja četiri... zadnje četiri osobe su ispred Jugoslovenske narodne armije. Ja ću pročitati, a vi pogledajte da li sam to korektno uradio. Predstavnike posmatračke zajednice neću pominjati. Piše: "Učesnici: pukovnik Pavković, komandant JNA za Operativnu grupu Jug - Vukovar; pukovnik Lončar, oficir za vezu JNA u Prvoj vojnoj oblasti; pukovnik Memišević, oficir za vezu JNA u Prvoj vojnoj oblasti i major Zarić..." ovde piše Šarić, Zarić je u pitanju, bar kod mene u BHS-u "...oficir za vezu JNA u Prvoj vojnoj oblasti", je li tako?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Vi ste pročitali informaciju kako je ona pomenuta u dokumentu, ali opis pukovnika Pavkovića kao JNA komandanta Operativne grupe Jug je u kontradikciji sa dokumentima Operativne grupe Jug koje imamo za taj period. Prema tome, mora da je negde došlo do nesporazuma.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, ja samo čitam ono što je gospodin... mislim da je to izveštaj gospodina Cunninghama, predstavnik Posmatračke Evropske zajednice (ECMM) napisao. Mi smo već raspravljali o tome, i neću da gubim vreme oko toga. Ja bi molio da okrenemo drugu stranu ovog izveštaja, da vam pročitam jedan pasus pod (d). Znači, druga je strana ovog izveštaja... pa ćete naći pasus 5. Piše

ovako, pod (d), pasus 5 faksimila koji su potpisali organi JNA i Hrvata. Izazvao je mnoge diskusije: "Pukovnik Pavković je izjavio da se ratnim zarobljenicima neće dopustiti da odu zbog toga što su ratni zarobljenici pod kontrolom JNA. Ako bi on to dozvolio, konvoj bi napali pripadnici srpskih paravojnih snaga, lokalno stanovništvo i pod 3) u nekoj kasnijoj fazi, ratni zarobljenici će biti razmenjeni za ratne zatvorenike JNA". Da li ste videli, da li to tako piše?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da. To je tačno, časni Sude. A sada...

ADVOKAT BULATOVIĆ: Sada bih molio časni Sude da na ekran stavimo dokazni predmet 333?

SVEDOK THEUNENS: Časni Sude, ako mi dozvolite, ja bih ipak želeo da završim svoj odgovor u vezi pukovnika Pavkovića. Pukovnik Pavković je očigledno bio poslat kao pregovarač za Operativnu grupu Jug, odnosno, bio je ovlašćen od strane komandanta Operativne grupe Jug ili nekoga ko je bio viši starešina u Operativnoj grupi Jug, tako da stavovi koje je on izrazio nisu mogli da budu njegovi lični stavovi, već su to bili stavovi koje je definisala JNA, a koji su takođe odslikani i iz instrukcija koje je komandant Operativne grupe Jug verovatno dao pukovniku Pavkoviću pre početka pregovora sa evropskim posmatračima (ECMM).

ADVOKAT BULATOVIĆ: Dajte dokazni predmet 333.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Je li vidite taj izveštaj? Samo pogledajte pod tačkom 1. Ja ću pročitati, a vi pogledajte gospodine Theunens da li ja to korektno čitam, pošto imate ovaj, englesku verziju. Kaže ovako: "Po povratku u štab, pukovnik Pavković..." ovde piše Pavković, inače je Pavković "...u Negoslavcima, ponovo smo razmotrili otvorena pitanja o kojima se razgovaralo prethodnog dana. Pukovnik Pavković je bio čvrst pri stavu da svi ranjeni neće biti evakuisani. Kao rezultat naredbe generala Rašete, hrvatski paravojni ranjenici će ostati kao ratni zarobljenici". Da li sam dobro pročitao?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da, jeste.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli kada sam vas pitao o Zagreb... o Zagrebačkom sporazumu, govorili ste o gospodinu Rašeti, ko je bio, šta je bio, pa ću da vas pitam: Da li je gospodin Mrkšić, kao komandant Operativne grupe Jug, mogao da izda neko naređenje generalu Rašeti?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Sve zavisi od situacije. Bilo bi neobično da pukovnik izdaje naređenje generalu. Međutim, može da se dogodi. Recimo, da dam primer, sasvim teorijski scenario – da neki general posećuje štab pukovnika, da je pukovnik zadužen za operaciju i da tada pukovnik, recimo, može da izda generalu naređenje da napusti to područje, na primer. To nije baš dobar primer. Ali ako nisu u istom komandnom lancu, izvinite... ako su u istom komandnom lancu, u tom slučaju, pukovnik ne može da izdaje naređenje generalu. Međutim, nisam baš sasvim siguran šta hoćete da me pitate u ovom kontekstu?

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ništa više od onoga što sam vas pitao. Ako imamo da je gospodin Rašeta komandant Pete oblasti, kako ste vi rekli, ne znam da li može komandant Operativne grupe Jug njemu da izda bilo kakvo naređenje. Ali dobro. Već ste odgovorili. Pitaću vas nešto drugo, vezano za ove izveštaje. Imali ste u vidu izveštaje posmatrača Evropske zajednice, koji sadrže podatke jako relevantne i jako bitne za evakuaciju ranjenih i bolesnih. Da li ste vi smatrali da oni uopšte nisu relevantni za vaš izveštaj, čim nisu našli mesta ni jednom jedinom rečju - da budu obuhvaćeni u vašem izveštaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, ne radi se o relevantnosti ili o irelevantnosti. Međutim, imajući pristup primarnim izvorima, to jest dokumentima koje su pripremili ljudi koji su direktno učestvovali u izvršenju te evakuacije, a pri tome mislim na Prvu vojnu oblast i Operativnu grupu Jug, ja prosto nisam video da postoji potreba da se uključe izveštaji koje su sastavili ljudi koji su bili samo posmatrači tog celog procesa, a ne i direktni učesnici u njegovom izvođenju. Jer, prilično sam siguran da bi vi - da sam uključio samo dokumente evropskih posmatrača, ili da sam uključio i njih - onda pitali zbog čega uključujem dokumente evropskih posmatrača kada imam dokumente JNA.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Drago mi je gospodine Theunens što vi znate šta bi mi pitali kad bi vi to uradili. Ali mislim da su ovo relevantni dokumenti, ako ne ništa drugo, bar su u rangju kvaliteta koje su imali članci iz "Velike Srbije", za koje ste našli za shodno da ih pomenete u ovoj vašoj analizi. A ja ću vas pitati nešto drugo. Rekli ste u vašoj analizi...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Da li je to bilo pitanje ili je to bila primedba? Zato...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam, ja se izvinjavam. Ja se izvinjavam, prekoračio sam malo, ovaj, granicu. Ja se izvinjavam. Pitaću vas nešto drugo. Kada je u pitanju intervju, pomenuli ste u vašoj ekspertizi, u vašoj analizi izvesni intervju Živote Panića, u kome kažete da je Veselin Šljivančanin... da je Života Panić u tom intervjuu rekao da je Veselin Šljivančanin bio zadužen za evakuaciju vukovarske bolnice... da pročitam tačno, da ne bi bilo...

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je tačno, časni Sude, ali to nisam ja rekao. Međutim, to može da se vidi iz transkripta ovog intervjua, a takođe i na video traci vidi se da Života Panić to kaže i to je na 92. stranici mog izveštaja. U dokumentu trebalo bi da bude na stranici 0460-7856 u engleskom transkriptu intervjua Živote Panića, u seriji BBC-a "Smrt Jugoslavije". I ako mi dozvolite da kažem, razlog zbog čega sam uneo i taj intervju je taj što nismo dobili nikakve dokumente o ulozi Šljivančanina u evakuaciji. Međutim, bila mi je poznato izjava koju je dao Veselin Šljivančanin beogradskom vojnom tužiocu 1998. godine, u kome je on pomenuo da je bio zadužen za evakuaciju vukovarske bolnice.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, ja moram da prigovorim na ovaj deo odgovora veštaka, zato što ne može da koristi izjavu koja je data Tužilaštvu koju mi ovde nemamo, i oko koje još nismo rešili pitanje na koji način će se ta izjava koristiti, i kod činjenice da Veselin Šljivančanin još uvek nije se pojavio u bilo kojoj procesnoj ulozi ovde, osim što

je okrivljeni, ali u smislu davanja bilo kakve izjave. Tako da ovakvi komentari i ovakva priprema govori o nečemu drugom, i molio bih da ovaj deo se ne uzme... ovaj deo odgovora da se jednostavno ne ceni. A ja bih zamolio moju koleginicu da pročita taj deo transkripta, sa strane 0460-7856, koji govori o ovome, pa da vidimo da li je to autentično interpretirano u ovom tekstu, u ovom izveštaju. Samo taj zadnji deo.

SUDIJA PARKER: Da li vi mislite na intervju BBC-u ili na izjavu datu vojnom Tužilaštvu u Beogradu?

ADVOKAT DOKMANOVIĆ: Časni Sude, ovo je, ovo je...

ADVOKAT BULATOVIĆ: Ne, ne, ne. Časni Sude, radi se o transkriptu razgovora sa Životom Panićem...

prevodioci: Da li može zastupnik da uključi mikrofon ili da počne da govori u njega. Prevodioci ništa ne čuju.

ADVOKAT BULATOVIĆ:... a razgovor je za seriju "Smrt Jugoslavije", pa je tu rečeno da je... navodno Života Panić rekao, izjavio, da je za evakuaciju vukovarske bolnice...

SUDIJA PARKER: Mikrofon!

ADVOKAT BULATOVIĆ: A da. Pardon. Izvinjavam se. Bila su uključena dva mikrofona. Izvinjavam se. Pa je navodno u tom intervjuu za seriju "Smrt Jugoslavije" za potrebe BBC-a izjavio Života Panić da je za evakuaciju vukovarske bolnice bio zadužen major Veselin Šljivančanin. Odbrana tvrdi da u tom intervjuu nigde Života Panić ne pominje ovako evakuaciju, niti evakuaciju. I zato molim da se pročita. Koleginica će pročitati taj deo transkripta, pa da čujemo.

ADVOKAT DOKMANOVIĆ: "Ali mi nismo bombardovali bolnicu. Onog trenutka kada su naše trupe ušle u krug bolnice, Šljivančanin je bio zadužen za tu operaciju. Ali posle toga, umešao se Međunarodni Crveni krst, i znate šta se kasnije dogodilo. Deo ranjenih su oni izvukli. Neki su prebačeni u naše bolnice".

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Gospodine Theunens, koliko vidim...

SUDIJA PARKER: Znači gospodine Bulatoviću, vi tvrdite da taj intervju ne podržava tvrdnju da je vaš klijent komandovao operacijom evakuacije?

ADVOKAT BULATOVIĆ: Ja, časni Sude, prvo, takvu tvrdnju ne mogu da prihvatim - da je moj klijent bio zadužen i da je bio glavni za evakuaciju ranjenih i bolesnih vukovarske bolnice, i to ćemo dokazivati. A drugo, tvrdim da se nigde ne pominje evakuacija u ovom transkriptu, kako je ovde predstavljeno... i kako je napisano u izveštaju gospodina Theunensa. I da privodim polako kraju, pošto mi vreme ističe...

SUDIJA PARKER: To ćemo da razmotrimo kada za to dođe vreme, gospodine Bulatoviću. Vi ste već pet minuta prekoračili vreme, tako da zaista morate odmah da završite.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, još samo jedno pitanje. Imam ih još mnogo, nažalost, ali evo jedno.

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Govorite u... takođe citirajući tekst iz nekog lista "Nedeljni telegraf" Branislava Vakića, četničkog vojvode, koji je izjavio da je... su od Veselina Šljivančanina dobili oružje i saradivali smo sa njim, i tako... Da li ste imali taj originalni tekst objavljen u tom dnevnom listu, odnosno u listu "Telegraf", i da li ste imali u vidu dnevnik gospodina Vakića kada ste ovo napisali u izveštaju?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, odlomci iz tog članka uključeni su zaista u moj izveštaj, jer sam smatrao da su oni korisni u kontekstu ovog izveštaja. Naime, Vakić daje jedan dugačak pregled, ne samo onoga što je on radio u Vukovaru, nego i na drugim mestima. Ja sam uspeo da potvrdim velike delove tog intervjua sa Vakićem iz drugih dokumenata na koje sam naišao u drugim predmetima. Znam da nemamo mnogo vremena, ali Vakić govori i o događajima u području Skelana u Bosni i Hercegovini, ili u Istočnoj Bosni i Hercegovini početkom 1993. godine i...

ADVOKAT BULATOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, znači ja sam samo pitao da li je imao tekst taj na koji se poziva, originalni tekst, i zašto ga nemamo... iz lista "Telegraf", već imamo neki transkript nekih razgovora za koje ne znam ni ko, ni gde je i kada razgovarao?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Taj intervju nosi broj 628 po Pravilu 65ter. Ne, uzvinjavam se, ispravka, broj je 612 po Pravilu 65ter. Mi imamo samo englesku verziju ovde na MKSJ (ICTY), ali ja ću rado da pogledam i verziju na BHS-u, da bih proverio da li ima nekih nepodudarnosti.

ADVOKAT BULATOVIĆ: Časni Sude, imao bih ja mnogo toga da pitam, ali vi ste gazda u ovoj sudnici, tako da sam ja završio na ovaj način moje dodatno... ovo moje unakrsno ispitivanje. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno, gospodine Bulatoviću. Gospodine Weiner?

TUŽILAC WEINER: Biću brz.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WEINER

TUŽILAC WEINER: Molim da se svedoku pokaže dokazni predmet broj 107, član 48?

TUŽILAC WEINER: Pročitaću deo onoga što tu piše: "Ovlašćeni starešina organa bezbednosti mora da izvršava zadatke unutar nadležnosti organa bezbednosti koje mu

dodeli nadređeni starešina, bez obzira na to da li se ili ne ti zadaci nalaze u redovnim aktivnostima po utvrđenom rasporedu."

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Da li bilo šta u ovome što sam pročitao može da spreči komandanta operativne grupe da načelniku bezbednosti naredi da komanduje vojnom operacijom?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne, časni Sude. Na osnovu ovog člana, ne može. Vratću se na ono što smo prethodno videli u vezi sa prenosom ovlašćenja - da komandant može da ovlasti ili prenese neka od svojih ovlašćenja bilo kom oficiru koji je sposoban da koristi ta ovlašćenja, a oficiri bezbednosti su takođe Deo tog... ili bolje da kažem da se to takođe odnosi i na oficire bezbednosti.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: I ako komandant operativne grupe želi da postavi načelnika organa bezbednosti na čelo operacije evakuacije, da li je tako nešto moguće?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: To je moguće i na taj način onda on postaje komandant, dakle starešina na čelu operacije evakuacije, kao i bilo koji drugi oficir koji bi se našao u tom položaju komandanta.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Idemo na neka druga pitanja. Pre nekoliko minuta pokazan vam je dokazni predmet broj 316, gde se spominju ratni zarobljenici pod kontrolom JNA, i gde se takođe kaže da će srpske neregularne snage i lokalno stanovništvo da napadnu konvoj ukoliko ti ratni zarobljenici budu izmešteni ili budu u konvoju. Ranije ste govorili o planiranju i o dužnostima predviđanja događaja. Ako čovek koji vodi operaciju evakuacije ili komandant dobije informaciju da neki od onih koji će se evakuisati mogu da budu u opasnosti od lokalnog stanovništva ili paravojnih srpskih snaga, šta je onda njegova dužnost?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, njegova dužnost bi bila u ovom slučaju da spreči paravojne srpske snage da ugroze evakuaciju. Konkretno, u pripremi operacije, on mora da obezbedi dovoljno vojnika i da im izda zadatke, kako bi takve snage bile spremne da suzbiju svaku pretnju fizičkoj bezbednosti evakuisanih lica.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: A koliko je jedinica policije imala Gardijska motorizovana brigada?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Mislite na vojnu policiju?

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Da, na jedinice vojne policije?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Gardijska motorizovana brigada imala je dva bataljona vojne policije. Mislim da je u oktobru Gardijska motorizovana brigada dobila još jednu četvu sa 100 vojnih policajaca. To se spominje u izveštaju, ali pošto nemamo dovoljno vremena, ne mogu sada da vam kažem na kojoj je to stranici.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: To je u redu. Glavno je da ste rekli da je to u izveštaju, gospodine. Idemo sada na jedno drugo pitanje. Raspravljalo se o tome da je Vukovar zauzet 18. novembra ili otprilike tada. I bilo je postavljeno pitanje da li je još uvek bilo potrebe da postoje jurišni odredi. Kada je Vukovar zauzet 18. novembra, da li je to značilo da je u području Vukovara prestao svaki otpor?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Časni Sude, nije to značilo. To je, na primer, isto očigledno iz naređenja koje je izdao komandant Prve vojne oblasti 18. i posle 18. novembra. U jednom od tih naređenja, Panić kaže da rat još nije završen. Da.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Znači, nije postojala potreba da se odmah rasformiraju jurišni odredi ili da se nekome pretpočine jurišni odredi?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: Ne. Sa čisto teorijskog stanovišta, održavanje jurišnih odreda i jurišnih grupa značilo je lakše sprovođenje rukovođenja i komandovanja nad svim snagama koje su bile uključene u operativnu grupu. Već smo ranije govorili o naređenju od 18. novembra koje je izdao Života Panić, to je dokazni predmet broj 415, gde on upozorava na rizik od odmazde i osvete od strane lokalne srpske Teritorijalne odbrane.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Mislim da ste tri ili četiri puta tokom vašeg svedočenja spomenuli to da Teritorijalna odbrana u Vukovaru nije bila ona TO predviđena propisima. Vi ste to napomenuli kada je reč o njihovom brojnom stanju i njihovoj popunjenosti. Šta ste mislili sa tim da kažete? Niste to objasnili?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U prvom delu mog izveštaja časni Sude govorim o Teritorijalnoj odbrani, to je u prvom delu mog izveštaja, paragraf 5, na primer, stranica 92 i dalje, gde se definiše struktura i vrste jedinica Teritorijalne odbrane. A kada je reč o Vukovaru, ograničiću se na Levu Supodericu i Petrovu goru, o njima se govori na stranici 79 i dalje, u drugom delu engleske verzije. Iz raznih dokumenata, kako iz onih koji dolaze iz Operativne grupe Jug, a tu je najočigledniji primer pretpočinjavanje 21. novembra ujutro, kada je izdato naređenje za pretpočinjavanje Leve Supoderice i Petrove gore i poslato, između ostalog, i komandantu šešeljevaca. Isto tako, kao što je istakao gospodin Bulatović, ja sam ovde uključio i neke navode iz časopisa Srpske radikalne stranke "Velika Srbija", u kojem se naglašavaju veze između Leve Supoderice i Srpske radikalne stranke. Naime, tamo se Leva Supoderica naziva "Četničkim odredom". Prema tome, sve to pokazuje da u stvari odredi Leva Supoderica i Petrova gora mogu da se smatraju Teritorijalnom odbranom samo po imenu, ali ne i po svojoj prirodi, po svojoj strukturi i ono što je najvažnije, po motivima da učestvuju u operacijama.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: I zadnja oblast, vi ste rekli da komandant operativne grupe ne bi obično govorio komandiru jurišnog odreda kako da organizuje svoje čete. Da li to onda znači da komandant jurišnog odreda ima izvesnu nezavisnost u tome kako će da organizuje svoje čete, učešće jedinica? Objasnite nam to molim vas?

SVEDOK THEUNENS – ODGOVOR: U vojsci je svaki komandir odgovoran za upotrebu svoje jedinice onom nadređenom koji mu je izdao zadatak da upotrebi tu jedinicu. Prema tome, ako komandant operativne grupe izda naređenje komandantu jurišnog odreda da izvrši neki konkretnan zadatak, onda će, na osnovu dokumenata koje sam pregledao, komandir jurišnog odreda da odredi kako će da koristi svoje vlastite snage, odnosno svoje čete ili jurišne grupe i kako da realizuje zadatke koje je dobio od komandanta operativne grupe.

TUŽILAC WEINER – PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno, gospodine Weiner. Ovim je završeno svedočenje ovog svedoka. Gospodine Theunens, hvala vam na pomoći koju ste nam pružili i hvala vam na vašem izveštaju. Sada završavamo sa radom. Nastavićemo sutra ujutro u 9.30 časova. Kada je reč o sutrašnjem svedoku, da se nadovežemo na ono što smo rekli prošle nedelje - to je svedok koji bi trebalo da završi svoje svedočenje za manje od jednog radnog dana. Ako nam to uspe, ostaće nam više vremena za sledećeg svedoka-eksperta. Na taj način, on bi mogao da počne da svedoči već sutra poslepodne. Prema tome, to je sada u rukama... gospodine Weiner?

TUŽILAC WEINER: Časni Sude, žao mi je što moram da vas kažem da postoji određeni problem. General Pringle mora večeras da se vrati u Veliku Britaniju, ali će se vratiti sutra uveče. Prema tome, neće biti ovde sutra posle podne.

SUDIJA PARKER: Onda plan otpada?

TUŽILAC WEINER: Koliko god da dobro isplanirate, uvek nešto iskrсне.

SUDIJA PARKER: Dobro. U redu. Dva dana. Videćemo da li su dovoljna samo dva dana, ali u svakom slučaju moramo da budemo veoma disciplinovani po pitanju vremena. Ukoliko ima nekih drugih proceduralnih stvari koje trebaju da se rasprave, o tome možemo da govorimo sutra posle podne, kada završimo sa svedočenjem sutrašnjeg svedoka. Sada završavamo sa radom do sutra u 9.30 časova.

